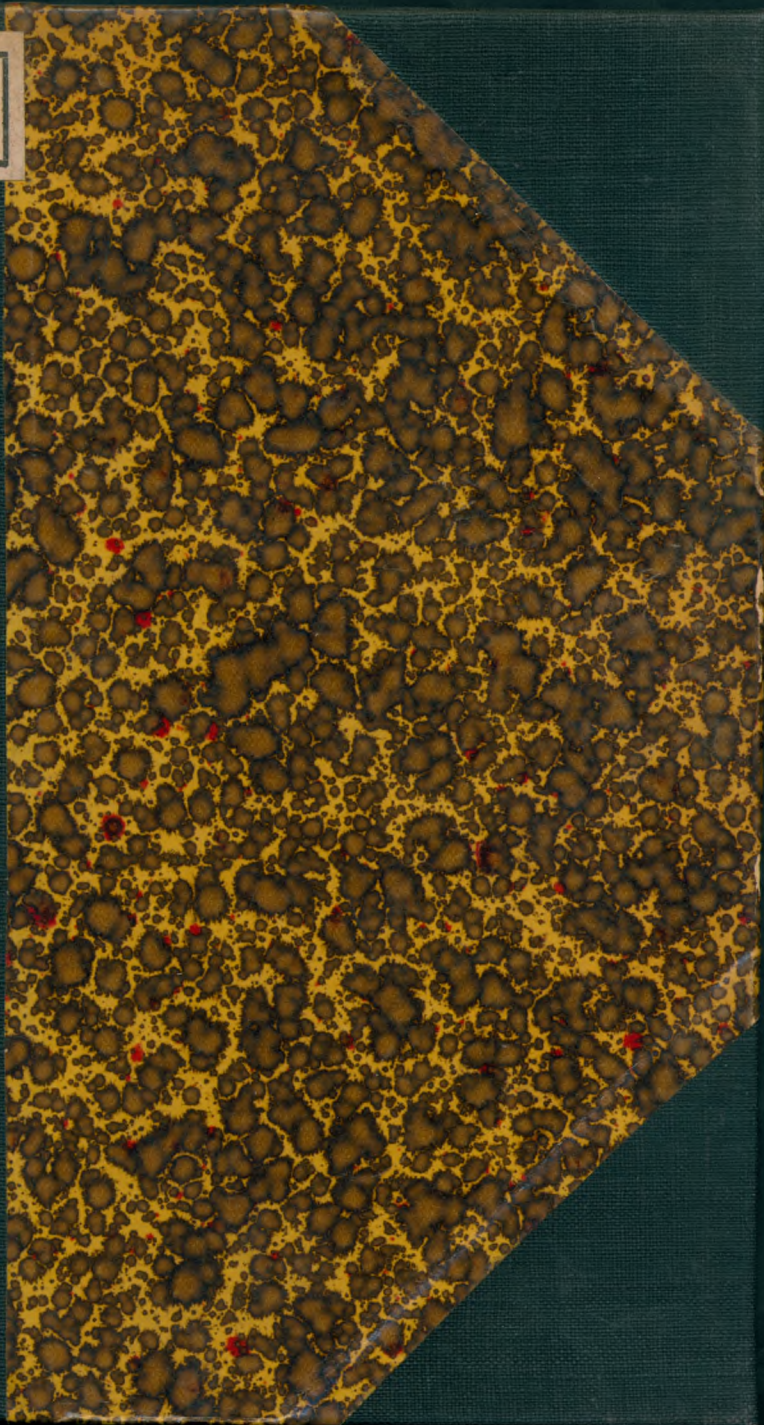
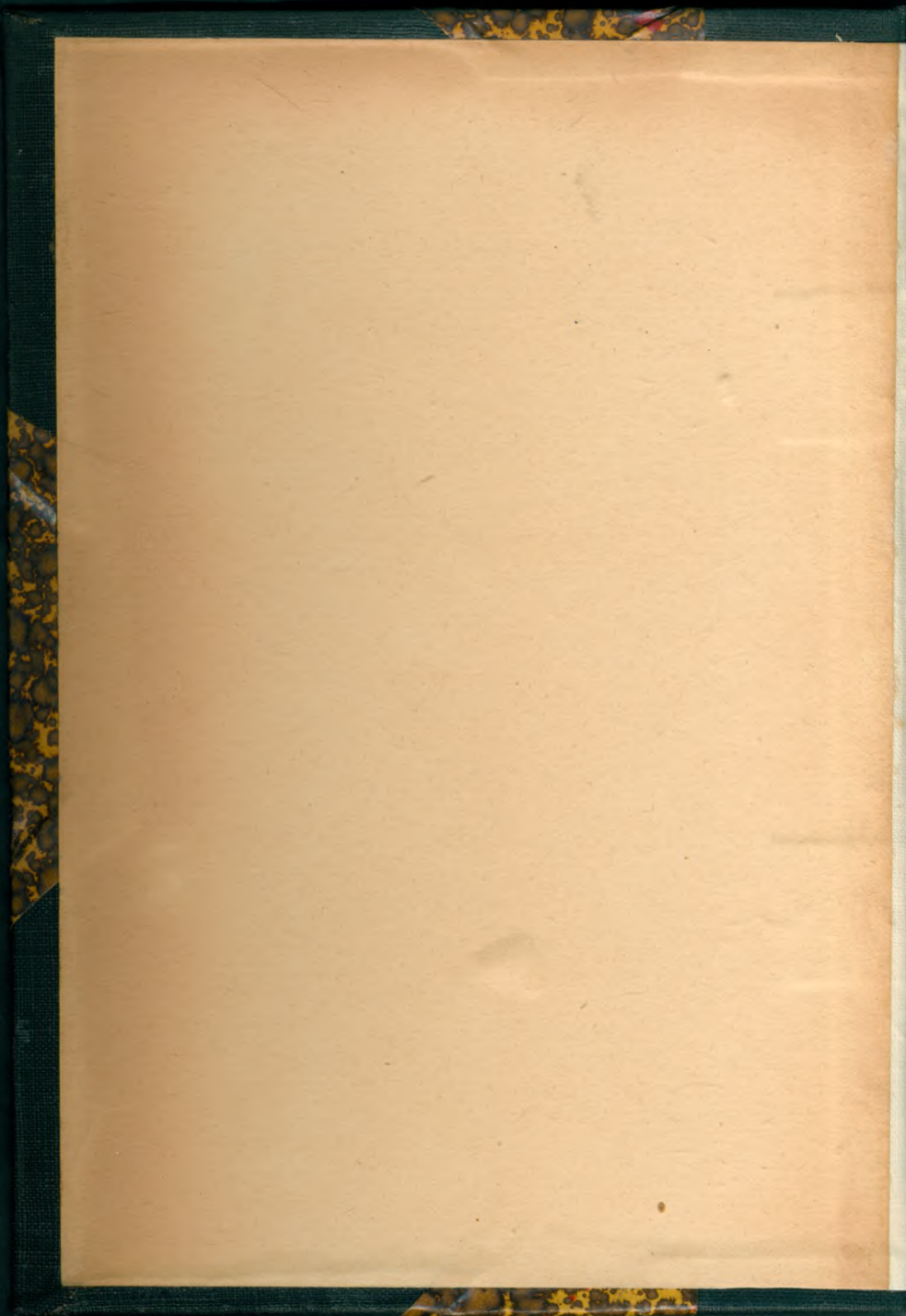
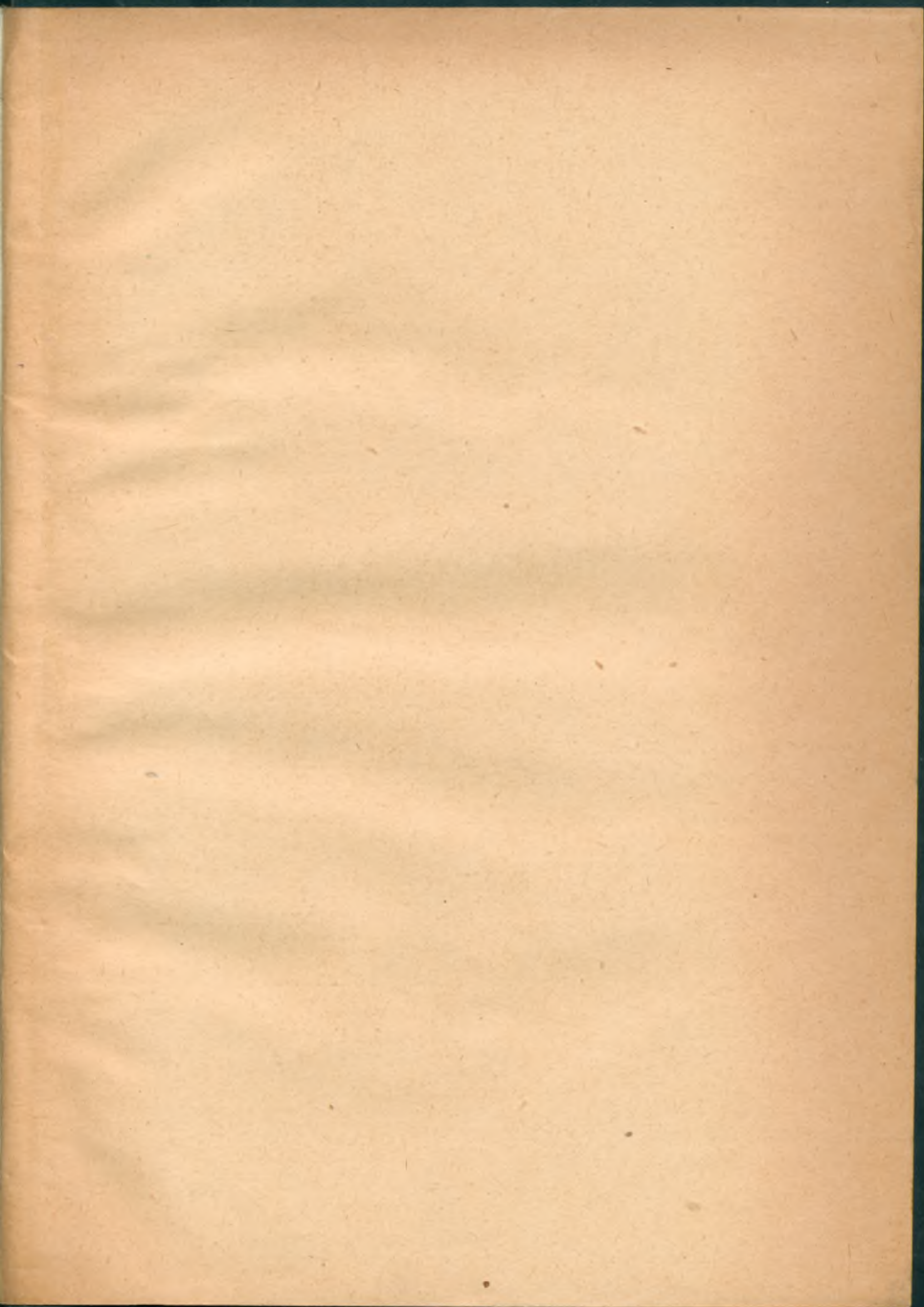
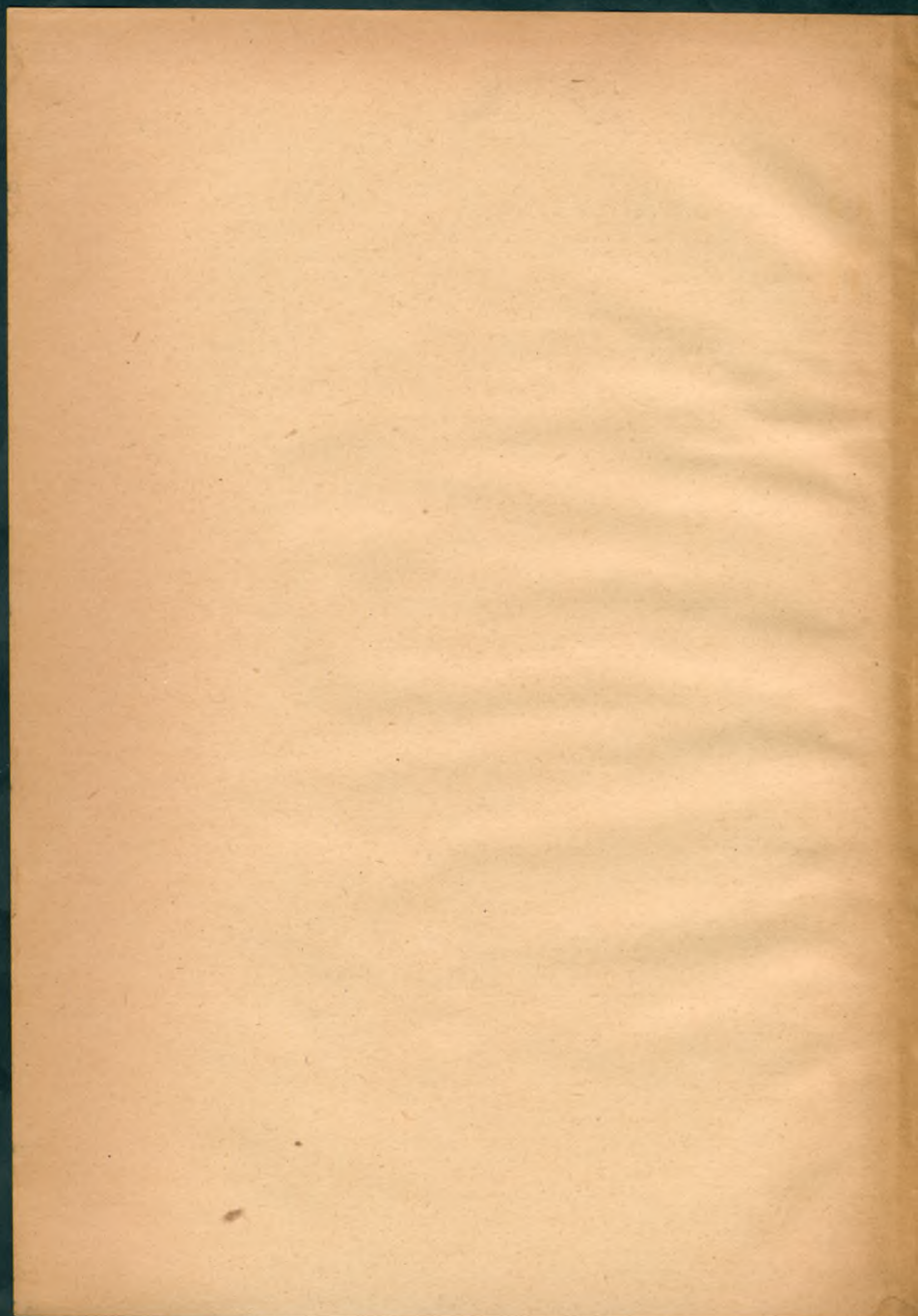

272508

ÁLLAMI, KÖZSÉGI ÉS HITFELEKEZETI
ELEMI NÉPISKOLAI TANÍTÓK ILLET-
MÉNYEINEK RENDEZÉSÉRŐL SZÓLÓ

TÖRVÉNYEK.

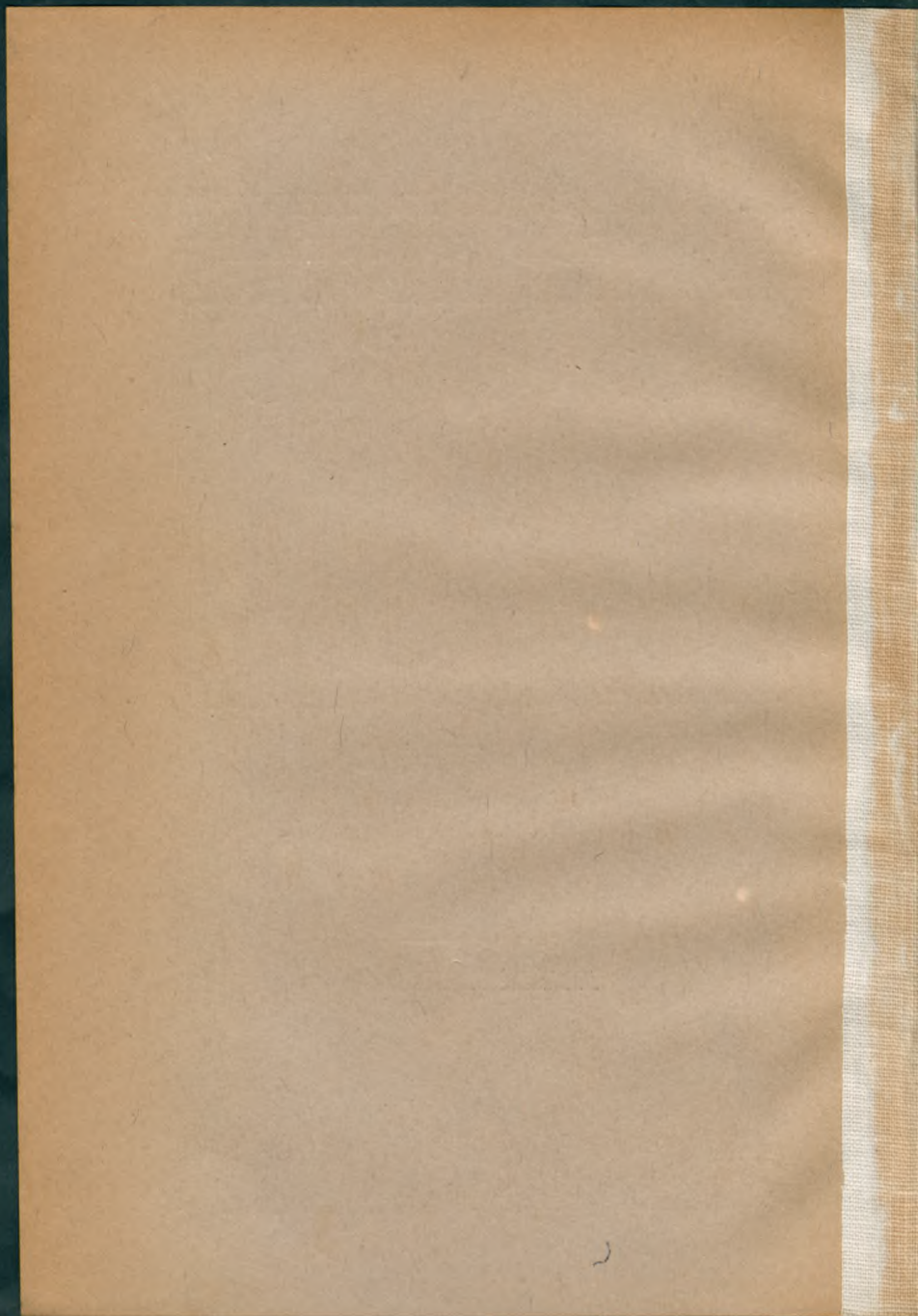
Magyarázatokkal és a régi, de érvényes törvények alapján
miniszteri és felsőbb bírósági döntvényekkel ellátta

GÖNDÖR FERENC

kir. s.-tanfelügyelő.

Ára 2 korona.

VESZPRÉM, 1913. EGYHÁZMEGYEI KÖNYVNYOMDA.

ÁLLAMI, KÖZSÉGI ÉS HITFELEKEZETI
ELEMÉI NÉPISKOLAI TANÍTÓK ILLET-
MÉNYEINEK RENDEZÉSÉRŐL SZÓLÓ

TÖRVÉNYEK.

Magyarázatokkal és a régi, de érvényes törvények alapján
miniszteri és felsőbb bírósági döntvényekkel ellátta

GÖNDÖR FERENC

kir. s.-tanfelügyelő.

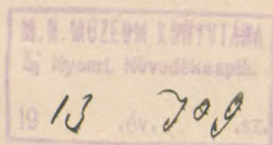

VESZPRÉM, 1913. EGYHÁZMEGYEI KÖNYVNYOMDA.

~~2705 ma~~

272568

I.

Az állami elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló törvény.

1. §.

Az állami elemi népiskoláknál rendszeresített tanítói állásokra a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kinevezett és hivatali esküt tett okleveles tanítók (tanítónők) véglegesen alkalmazott rendes állami elemi népiskolai tanítók.

»Tanító« kitétel alatt a jelen törvényben a rendes állami elemi népiskolai tanító és tanítónő értendő. A nembeli különbség jelzésére »férfitanító« és »nőtanító« kitétel szolgál.

2. §.

A tanító kinevezése a kinevezési okiratnak hivatalos kézbesítése és a kinevezés elfogadása által válik véglegessé.

Ha a kinevezési okmány a kinevezettnek saját mulasztása folytán hivatalosan nem kézbesíthető, vagy ha a kinevezett a hivatali eskü letételére az illetékes kir. tanfelügyelő által kitűzött időben és helyen meg nem jelenik és ezt 14 napon belül nem igazolja, a kinevezés hatályát veszti.

3. §.

A tanító szolgálati viszonya a hivatali eskü letételének napjával kezdődik és ennek igazolása előtt a tanító

sem a jelen törvényben megállapított illetményekben nem részesülhet, sem az országos tanítói nyugdíj- és gyámalappal szemben nyugdíjjogosultságot nem szerezhet.

4. §.

A tanítónak a jelen törvénybe megállapított fizetésre és ezenfelül természetben nyújtott lakásra, ilyen lakás hiányában pedig a jelen törvényben megállapított lakáspénzre van igénye.

5. §.

A tanítók fizetése — az állomáshelyre való tekintet nélkül — a kezdő fizetésben s azonfelül három fizetési osztályban és minden fizetési osztály keretén belül három fizetési fokozatban állapítatik meg.

A tanítók lakáspénze állomáshelyükre való tekintettel, az 1908. évi XXVII. törvénycikk 7. §-ában foglaltaknak megfelelően, hét osztályban állapítatik meg.

A fizetések és lakáspénzek mértékét az alábbi táblázat tünteti fel:

Fizetési		Évi fizetés	Évi lakáspénz az						
osztály	fokozat		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
			osztályba sorozott állomáshelyeken						
			k o r o n a						
Kezdő javadalmazás		1200	600	540	480	420	360	300	240
III.	3.	1400							
	2.	1600	800	720	640	560	480	400	320
	1.	1800							
II.	3.	2000							
	2.	2200	900	810	720	630	540	450	360
	1.	2400							
I.	3.	2600							
	2.	2900	1000	900	800	700	600	500	400
	1.	3200							

6. §.

A tanító — 11. §-ban jelzett eset kivételével — a kezdő javadalmazással neveztetik ki.

A kezdő javadalmazásból a harmadik fizetési osztályba, a harmadik fizetési osztályból a másodikba és a második fizetési osztályból az elsőbe a tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter lépteti elő. Ennél az előléptetésnél, amely mindig csak a legközelebbi magasabb fizetési osztálynak legalacsonyabb fizetési fokozatába történhetik, a 7. §-ban megállapított szolgálati időn felül még az érdemesség is irányadó.

Ugyanazon fizetési osztály keretén belül a magasabb fizetési fokozatba, a közvetlenül megelőző alacsonyabb fizetési fokozatban töltött szolgálati idő alapján, előlépés útján jut a tanító.

7. §.

A kezdő javadalmazásból a harmadik fizetési osztályba a férfitanító a kezdő javadalmazásban töltött két év, a nőtanító a kezdő javadalmazásban töltött négy év után, a magasabb fizetési osztályba pedig úgy a férfitanító, mint a nőtanító a közvetlenül megelőző alacsonyabb fizetési osztályban töltött 12 év után léptethető elő.

Ugyanazon fizetési osztály keretén belül a magasabb fizetési fokozatba a tanító a közvetlenül megelőző alacsonyabb fizetési fokozatban töltött négy év után lép elő.

8. §.

Úgy a magasabb fizetési osztályba való előléptetés, mint a magasabb fizetési fokozatba való előlépés szempontjából megkívánt szolgálati idő megállapításánál csak a rendes állami elemi népiskolai tanítói, vagy az azzal egy tekintet alá eső minőségben töltött szolgálati idő vehető alapul.

A szolgálati idő megállapításánál a szabadságon töltött időnek egy évet meghaladó része, valamint a

szolgálat folytonosságának egyéb okból előállott megszakítása esetén a tényleges szolgálat nélkül töltött idő figyelembe nem vehető.

A felfüggesztett állapotban töltött idő beszámításának csak akkor van helye, ha az állásától felfüggesztett tanító a felfüggesztés tartama alatt illetményeinek teljes élvezetében meghagyatott, vagy ha a felfüggesztés tartama alatt visszatartott illetmények részére utólag kiutalványoztattak.

9. §.

A rendes állami elemi népiskolai tanítói szolgálattal egy tekintet alá esik az a szolgálat, amelyet a tanító, a rendes állami elemi népiskolai tanítói szolgálatot megelőzőleg :

a) állami, vagy a kormány kezelése alatt álló közalapokból és közalapítványokból fenntartott intézetnél rendes tanítói,

b) a földmivelésügyi és a pénzügyi tárca által fenntartott vagy segélyezett kincstári, vagy az államasuti elemi népiskoláknál rendes tanítói,

c) állami tisztviselői minőségben megszakítás nélkül töltött; továbbá

d) a községek, hitfelekezetek, társulatok és magánosok által fenntartott nyilvános népiskoláknál az 1893. évi XXVI. törvénycikk hatályba lépésének napjától, vagyis 1893. évi október hó 1-től kezdve, rendes tanítói minőségben töltött mindaz a szolgálat, amely a községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló törvény értelmében beszámítható.

Az a körülmény, hogy a tanító állami elemi népiskolához 1907. évi július hó 1-je után saját kérésére neveztetett ki, a községek, hitfelekezetek, társulatok és magánosok által fenntartott nyilvános népiskoláknál rendes tanítói minőségben töltött szolgálati időnek, a *d)* pont szerint való beszámítását nem érinti.

10. §.

A jelen törvény hatálybaléptéig eltöltött és a 8. és 9. §-ok értelmében beszámítható szolgálati idő, amennyiben az a jelen törvény határozmányai szerint magasabb fizetési osztályba való előléptetésre, illetőleg magasabb fizetési fokozatba való előlépésre igényt ad, az igényeknek egyénenkint való megállapításánál olyképp veendő számba, mintha az a jelen törvény hatályának tartama alatt telt volna el.

Azok a tanítók, akik a jelen törvény hatálybaléptekor már alkalmazásban állanak, összes beszámítható szolgálati idejük figyelembevételével sorozandók be a beszámítható szolgálati időnek megfelelő fizetési osztályba és fizetési fokozatba, illetőleg akiknek még nincsen két évi, vagy amennyiben nőtanítókról van szó, négy évi beszámítható szolgálati idejük, a kezdő javalmazásba.

Ennél a besorozásnál az érdemesség kérdésének elbírálása mellőzendő, azonban olyan tanító részére, aki fegyelmi vizsgálat alatt áll, a jelen törvény alapján járó illetményeknek utalványozása a fegyelmi eljárásnak jogerős határozattal való befejezéséig függőben tartandó.

Az összes beszámítható szolgálati időnek az a része, amellyel az összes beszámítható szolgálati idő meghaladja a fizetési osztályba, illetőleg fizetési fokozatba a fentiek szerint történt besorozáshoz a 7. §. értelmében megkívánt szolgálati időt, a közvetlen magasabb fizetési fokozatba való előlépés, illetőleg a legközelebbi magasabb fizetési osztályba való előléptetés szempontjából olyképp veendő számba, mintha a tanító azt annak a fizetési osztálynak abban a fizetési fokozatában töltötte volna, amelybe a fentiek szerint besoroztatott.

11. §.

Azt a tanítót, akinek állami rendes tanítóvá való kineveztetésekor a 8. és 9. §-ok alapján beszámítható

szolgálata van, abba a fizetési osztályba kell kinevezni s abba a fizetési fokozatba kell besorozni, amelybe az illető tanító a 10. §-ban foglaltak szem előtt tartásával besorozható lenne.

Az ilyen tanítónál a 10. §. utolsó bekezdésében foglalt határozmány is alkalmazást nyer.

12. §.

A fizetési osztályba való előléptetés feltételül kikötött érdemességnek és az érdemesség fokának megállapíthatása végett az illetékes kir. tanfelügyelő minden tanítót működése és szolgálati magatartása szempontjából, minden páros évben a tanév befejezésével minősít.

A minősítés alapjául szolgálnak az igazgatótanító által beterjesztendő írásbeli minősítési jelentések és a kir. tanfelügyelőnek, helyettesének vagy az iskola ellenőrzésével megbízott iskolalátogatónak tapasztalatai.

A minősítés jelzésére a működésre nézve: »kiváló«, »kielégítő« vagy »nem kielégítő«; a szolgálati magatartásra nézve pedig: »példás«, »megfelelő« vagy »nem megfelelő« kitételek használandók. A minősítés a kir. tanfelügyelő által folytatólag vezetendő minősítési táblázatba bejegyzendő, amely minősítés nem lévén titkos, azt az érdekelt tanító megtekintheti. Ha a tanító ezt a minősítést, mely előléptetésére kihatással van, magára nézve sérelmesnek találja, jogában áll, a minősítés megállapításának fegyelmi uton való felülvizsgálatát kérni.

A minősítés körüli eljárás részletes szabályozása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeleti úton intézkedik.

13. §.

A 7. §-ban megállapított szolgálati idő elteltével nem lehet mellőzni annak a tanítónak az előléptetését, aki az utolsó, illetőleg amennyiben a második vagy az első fizetési osztályba való előléptetéséről van szó, az utolsó két minősítés alkalmával működése tekintetében

»kiváló«-nak vagy »kielégítő«-nek és a szolgálati magatartás tekintetében »példás«-nak vagy »megfelelő«-nek minősített.

14. §.

A működés tekintetében »kiváló«-nak minősített tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter — az állami költségvetésben erre a célra megállapított létszám keretén belül — soronkívül is előléptetheti a legközelebbi magasabb fizetési osztálynak legalacsonyabb fizetési fokozatába, feltéve, hogy az illető tanító a közvetlenül megelőző fizetési osztálynak legmagasabb fizetési fokozatával járó fizetést legalább egy éven át élvezte.

15. §.

Annál a tanítónál, aki jogerős fegyelmi határozattal a fizetésemelkedésnek bizonyos időre való megvonására ítéltetett, a legközelebbi előléptetés, illetőleg előlépés csak annyival később foganatosítható, mint amennyi időre a megvonás szól. A további előléptetésre, illetőleg előlépésre a fegyelmi büntetésnek már nincsen kihatása.

16. §.

Az a tanító, aki ezidőszereint magasabb összegű fizetés természetével bíró illetményeket élvez, vagy aki az 1907. évi XXVI. törvénycikk alapján bármikor magasabb összegű fizetés természetével bíró illetményekre lenne igénye, mint amennyire a jelen törvény alapján igényt tarthat, a különbözetet személyi pótlék címén kapja, még akkor is, ha kedvezőtlen minősítés esetén előléptetésben nem részesülhetne.

Ugyancsak személyi pótlék címén kapja a különbözetet az a tanító is, aki állami rendes tanítóvá történt kineveztetését közvetlenül megelőzőleg a 9. §. a), b) vagy d) pontjában említett intézetnél vagy iskolánál rendes tanítói minőségben volt alkalmazva, s aki ebben a minőségben magasabb összegű nyugdíjba beszámít-

ható javadalmazást élvezett, mint amilyen fizetésre a — 8. és 9. §-ok alapján beszámítható szolgálati idejének figyelembevételével — a jelen törvény alapján igényt tarthat.

17. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter olyan tanítók részére, akik a községek, hitfelekezetek, társulatok és magánosok által fenntartott nyilvános népiskoláknál rendes tanítói minőségben már 1893. évi október hó 1-je előtt is alkalmazva voltak s akiknél a szolgálati időnek ez a része a 9. §. *d)* pontja értelmében be nem számítható, — az állami költségvetésben erre a célra előirányzott összeg keretén belül — nyugdíjba beszámítható személyi pótlékot engedélyezhet.

Ilyen személyi pótlékban csak az arra érdemes tanítók részesíthetők s a személyi pótléknak összege azoknál a tanítóknál, akiknek az 1893. évi október hó 1-je előtti időre eső szolgálata: 10 évnél kevesebb, nem lehet több évi 200 koronánál, — ha a 10 évet eléri vagy meghaladja, de 15 évnél kevesebb, nem lehet több évi 400 koronánál, — és ha a 15 évet eléri vagy azt meghaladja, nem lehet több évi 600 koronánál.

18. §.

A 16. §. alapján járó személyi pótlékot, valamint az 1907. évi XXVI. t.-cikk 9. §-a alapján engedélyezett pótlékot a fizetésnek bármilyen emelkedése esetén vagy személyi pótléknak a 17. §. alapján való engedélyezése esetén a fizetési többlet, illetőleg a 17. §. alapján engedélyezett személyi pótlék erejéig meg kell szüntetni. A 21. §. alapján járó igazgatói pótléokra ez a rendelkezés nem nyer alkalmazást.

A 17. §. alapján engedélyezett személyi pótlék csak annyiban szüntethető meg, amennyiben a fizetés természetével bíró illetményeknek összege — a 21. §.

alapján járó igazgatói pótlék kivételével — évi 3200 koronát meghaladna.

19. §.

A természetben nyújtott lakásnak legalább két rendes padlózott szobából, konyhából, kamarából és a legszükségesebb mellékhelyiségekből kell állania. Ezen felül ott, ahol az állam megfelelő ingatlannal rendelkezik, egy negyedholdnyi kert használatára, kert nem léteiben pedig évi 20 korona kertilletményre van a tanítónak igénye.

A jövőben létesítendő tanítói lakások két lakó szobájának együttesen 40 m² alapterületűnek kell lennie.

20. §.

A tanító abban a községben tartozik lakni, ahol állomáshelye (iskolája) van.

Ha azonban abban a községben megfelelő lakás nem kapható, vagy ha azt a tanítónak családi körülményei elháríthatlanul szükségessé teszik és ha az a szolgálat sérelme nélkül lehetséges, a kir. tanfelügyelő az érdekelt tanítónak az iskola gondnoksága útján előterjesztett kérelmére megengedheti, hogy a tanító állomáshelyéhez közel fekvő más községben lakhassék.

Ez az engedély, ha azt a szolgálat érdeke szükségessé teszi, bármikor visszavonható.

21. §.

Az állami elemi népiskola igazgatásával megbízott igazgató-tanító, az igazgatói megbízatásnak tartamára igazgatói pótlékban részesül, amelynek összege:

3—6 tanítóval bíró iskola igazgató-tanítójánál évi 200 koronával, 7—10 tanítóval bíró iskola igazgató-tanítójánál évi 300 koronával, 10-nél több tanítóval bíró iskola igazgató-tanítójánál évi 400 koronával állapítatik meg.

Ha az igazgató-tanító igazgatása alatt kisedővő intézet is áll, az igazgatói pótlék összegének megállapításánál az ott alkalmazott kisedővő és menedékház-vezetőnő is számbaveendő.

Az igazgatói pótlék élvezete megszűnik az arról való lemondás vagy az igazgatói minőségnek, illetőleg megbízásnak fegyelmi ítélettel való megvonása esetén. Az így megszűnt igazgatói pótlékre nézve a 16. §-nak határozmányai nem nyernek alkalmazást.

Az igazgatói pótlék fizetés természetével bir és ha a tanító nyugalomba helyezésekor igazgatói pótléket is élvez, a nyugdíj összegének megállapításánál alapul szolgáló beszámítható javadalmazáshoz hozzászámítandó azzal a korlátozással azonban, hogy a beszámítható javadalmazásnak összege az igazgatói pótlékkal együtt, évi 3400 koronát nem haladhat meg.

22. §.

A tanítónak más szolgálati teendőkre való beosztása tanítói minőségét és törvényszerű illetményeit nem érinti.

23. §.

Azok a készpénzben vagy természetben nyújtott díjak, amelyeket a tanító az iparos- és kereskedőtanonc oktatásért, a gazdasági ismétlő iskola vezetéseért, a kántori vagy más teendők ellátásáért élvez, valamint a községek vagy más helyi érdekeltségek részéről a tanítónak nyújtott tiszteletdíjak, jutalmak és segélyek, a jelen törvény alapján járó készpénzbeli vagy természetbeni javadalmazásba be nem számíthatók.

24. §.

Az a tanító, aki mint egy évi önkéntes teljesít tényleges katonai szolgálatot, szabadságon levőnek tekintendő és ennek az egy évnek a tartama alatt fizetés természetével biró illetményeinek 800 koronát meghaladó részére igényt tarthat; egyéb akár készpénzben,

akár természetben élvezett járandóságai azonban beszüntetendők.

25. §.

A tanítónak a jelen törvényben megállapított illetményekre való igénye csak a 6. §-ban megállapított módozatok mellett, vagy jogerős fegyelmi ítélettel korlátozható.

A fegyelmi büntetésként kirótt pénzbírságok és a felmerült eljárási költségek, valamint a szolgálati viszonyból eredő kincstári követelések (túlélvezmények, számadási térítmények, stb.) és az országos tanítói nyugdij- és gyámalap járuléakai a tanító fizetéséből levonhatók.

26. §.

A fizetés előleges havi részletekben utalványozandó és pedig:

a) állami rendes tanítóvá való kinevezés esetén a hivatali eskü letételének napjától kezdve;

b) magasabb fizetési fokozatba való előlépés, valamint a 13. §-ban említett esetben a magasabb fizetési osztályba való előléptetés esetén az előlépésre, illetve előléptetésre való igényt megállapító szolgálati idő elteltét követő hó elsejétől kezdve;

c) a b) pontban említett fizetési osztályba való előléptetés esetén, ha az előléptetésről szóló vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet a hó első felében kelt, ennek a hónapnak a közepétől, ha a hó második felében kelt, a következő hó elsejétől kezdve.

A lakáspénz előleges negyedévi részletekben utalványozandó és pedig:

a) állami rendes tanítóvá való kinevezés esetén a hivatali eskü letételének napját követő hó 1-étől kezdve;

b) olyan tanítónak áthelyezése esetén, aki előbbi állomáshelyén lakást természetben élvezett, az új állomáshely elfoglalásának napját követő hó elsejétől kezdve;

c) a b) pont alá nem tartozó áthelyezés esetén az

új állomáshely elfoglalásának napját követő lakbérnegyed első napjától, illetőleg ha a különböző állomáshelyeken a lakbérnegyedek nem esnek össze, az előbbi állomáshelyre érvényes lakbérnegyed lejártától kezdve;

d) fizetési osztályba való előléptetés esetén az új fizetési osztályban járó lakáspénz az előléptetésről szóló miniszteri rendelet keltét követő lakbérnegyed első napjától kezdve.

Az igazgatói pótlék az igazgatói megbízás keltét követő hó elsejétől kezdve előleges havi részletekben, a személyi pótlék pedig a fizetésre nézve megállapított módozatok szerint utalványozandó.

27. §.

Azokra a kérdésekre nézve, amelyek a tanítókat a jelen törvény alapján illetményekre való igényből erednek, valamint az ebből az igényből folyólag az államkincstárral szemben támasztott követelésekre nézve, a határozat hozatalára — minden más eljárás kizárásával — a vallás- és közoktatásügyi miniszter illetékes.

A hozott határozat ellen a m. kir. közigazgatási bíróság előtti eljárásnak van helye.

28. §.

A jelen törvényből 1913. évben eredő költség az 1913. évi állami költségvetés XXI. fejezete 17. címének terhére számolandó el.

29. §.

Az 1907. évi XXVI. törvénycikknek 2—12. §-ai és a 13. §. második bekezdése az állami elemi népis-kolai tanítókra vonatkozólag hatályukat veszti.

30. §.

A jelen törvény 1913. évi január hó 1-én lép hatályba és végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

II.

A községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló törvény.

1. §.

Az 1907. évi XXVII. törvénycikk rendelkezései a következő szakaszokban foglaltak értelmében módosíthatnak, illetőleg kiegészíttetnek.

2. §.

A községi és hitfelekezeti elemi népiskoláknál önálló tanítói teendők ellátására csak rendes tanítói állások rendszeresíthetők és ezek megüresedésük esetén is, legkésőbb félév alatt érvényes tanítói oklevéllel bíró egyénnel véglegesen betöltendők.

Ezeknél az iskoláknál rendszeresített rendes tanítói állásokra törvényszerűen és jogérvényesen megválasztott vagy kinevezett és az 1907. évi XXVII. törvénycikk 32. §-ában megállapított hivatali esküt tett okleveles tanítók (tanítónők) véglegesen alkalmazott rendes községi, illetőleg hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók.

Kisegítő tanítói teendőkre, továbbá szabadságolt tanító helyettesítésére, valamint azon félév alatt, amelynek elteltével a rendes tanítói állás rendes tanítóval töltendő be, ideiglenesen segédtanító (tanítójelölt) is alkalmazható.

Különös körülmények fennforgása esetén a törvényhatósági közigazgatási bizottság megengedheti, hogy segédtanító külön osztályt önállóan egy évig vezethessen.

Egy és ugyanazon rendes tanítói álláson segédtanító egy évnél hosszabb ideig csak a vallás- és közoktatásügyi miniszternek előzetes engedélyével működhetik.

»Tanító« kitétel alatt a jelen törvényben a rendes községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanító és tanítónő értendő. A nembeli különbség jelzésére »férfitanító« és »nőtanító« kitétel szolgál.

3. §.

A tanítónak a jelen törvényben megállapított fizetésre és ezen felül természetben nyújtott lakásra, ilyen lakás hiányában pedig a jelen törvényben megállapított lakáspénzre van igénye.

A jelen törvényben megállapított »fizetés« az 1907. évi XXVII. törvénycikk által szabályozott »alapfizetés« és »korpótlékok« helyébe lép.

4. §.

A tanítók fizetése — az állomáshelyre való tekintet nélkül — a kezdőfizetésben s azonfelül három fizetési osztályban és minden fizetési osztály keretén belül három fizetési fokozatban állapíttatik meg.

A tanítók lakáspénze, állomáshelyükre való tekintettel, az 1908. évi XXVII. t.-c. 7. §-ában foglaltaknak megfelelően, hét osztályban állapíttatik meg.

A fizetések és lakáspénzek mértékét az alábbi táblázat tünteti fel.

Fizetési		Évi fizetés	Évi lakáspénz az						
			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
osztály fokozat			osztályba sorozott állomás-helyeken						
k o r o n a									
Kezdő javadalmazás		1200	600	540	480	420	360	300	240
III.	3.	1400							
	2.	1600							
	1.	1800							
II.	3.	2000							
	2.	2200							
	1.	2400							
I.	3.	2600							
	2.	2900							
	1.	3200							

5. §.

A tanítónak törvényszerű alkalmaztatásakor — a 8. §-ban jelzett eset kivételével — a kezdő javadalmazásra van igénye.

A kezdő javadalmazásból a III-ik fizetési osztályba, a III-ik fizetési osztályból a II-ikba és a II-ik fizetési osztályból az I-be előléptetés, ugyanazon fizetési osztály keretén belül a magasabb fizetési fokozatba pedig előlépés útján jut a tanító.

Az előléptetésre, amely mindig csak a legközelebbi magasabb fizetési osztálynak legalacsonyabb fizetési fokozatába történhetik, a 6. §-ban megállapított szolgálati idő és ezenfelül még az érdemesség is; az előlépésre pedig kizárólag az ugyanazon fizetési osztály ugyanazon fizetési fokozatában töltött szolgálati idő ad igényt.

6. §.

A fizetési osztályokba való előléptetéshez szükséges szolgálati idő tartama: a kezdő javadalmozásban: a férfitanítónál 2, a nőtanítónál 4 évben; a III. fizetési osztályban: úgy a férfi- mint a nőtanítónál 15 évben; a II. fizetési osztályban: úgy a férfi-, mint a nőtanítónál 12 évben állapítatik meg.

A fizetési fokozatokba való előlépéshez szükséges szolgálati idő tartama pedig: a III. fizetési osztályban öt-öt évben, a II. és I. fizetési osztályban pedig négynégy évben állapítatik meg.

7. §.

Ugy a magasabb fizetési osztályba való előléptetés, mint a magasabb fizetési fokozatba való előlépés szempontjából megkívánt szolgálati idő megállapításánál az a szolgálati idő veendő alapul, amelyet a tanító érvényes képesítéssel bármely nyilvános népiskolánál, vagy állami, törvényhatósági, községi, hitfelekezeti, vagy a kormány kezelése alatt álló közalapokból és közalapítványokból fenntartott tan- és nevelőintézetnél, törvényszerű és végleges alkalmazásban, az 1893. évi XXVI. törvénycikk hatálya alá léptének napjától, vagyis 1893. évi október hó elsejétől kezdve tendes tanítói minőségben megszakítás nélkül eltöltött.

A szolgálat folytonosságában előállott megszakítás igazoltnak tekintendő és az azt megelőzően eltöltött beszámítható szolgálati idő szintén figyelembe veendő abban az esetben, ha a tanító betegség vagy egyéb tőle független körülmény miatt volt kénytelen tanítói működését abban hagyni, és ezt a körülményt állásából való eltávó-zása alkalmával a kir. tanfelügyelő előtt igazolta.

A szolgálati idő megállapításánál a szabadságon töltött időnek egy évet meghaladó része, valamint a szolgálat folytonosságának egyéb okból előállott meg-

szakítása esetén a tényleges szolgálat nélkül töltött idő figyelembe nem vehető.

Annak a tanítónak, aki

a) jogerős bírói ítélettel hivatalvesztésre ítéltetett,

b) állásától az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ának

1. a) b) c) d) pontjaiban megállapított fegyelmi vétségek miatt egy ízben, vagy más fegyelmi vétség miatt két ízben mozdíttatott el fegyelmi ítélettel,

újból való alkalmaztatása esetén, a hivatalvesztést, illetőleg az állástól való elmozdítást megelőző szolgálati ideje nem számítható be.

Egyéb esetekben az állástól való elmozdítás, az addig eltöltött szolgálati időnek beszámítását nem gátolja.

8. §.

A jelen törvénynek a szolgálati idő számítására és a fizetés megállapítására vonatkozó határozmányaira nincs befolyással az a körülmény, hogy a tanító a jelen törvény hatálya alá eső más iskolánál nyer alkalmazást.

9. §.

A jelen törvény hatályba léptéig eltöltött és a 7. §. értelmében beszámítható szolgálati idő, amennyiben az a jelen törvény határozmányai szerint magasabb fizetési osztályba való előléptetésre, illetőleg magasabb fizetési fokozatba való előlépésre igényt ad, az igényeknek egyénenként való megállapításánál olyképp veendő számba, mintha az a jelen törvény hatályának tartama alatt telt volna el.

Azok a tanítók, akik a jelen törvény hatályba léptekor már alkalmazásban állanak, összes beszámítható szolgálati idejük figyelembe vételével sorozandók be a beszámítható szolgálati időnek megfelelő fizetési osztályba és fizetési fokozatba, illetőleg akiknek még nincsen 2 évi, vagy amennyiben nőtanítókról van szó, 4 évi beszámítható szolgálati idejük, a kezdő javadalmazásba.

Ennél a besorozásnál az érdemesség kérdésének elbírálása mellőzendő, azonban olyan tanító részére, aki fegyelmi vizsgálat alatt áll, a jelen törvény alapján járó illetmények kiszolgáltatása, a fegyelmi eljárásnak jogerős határozattal való befejezéséig függőben tartandó.

Az összes beszámítható szolgálati időnek az a része, amellyel az összes beszámítható szolgálati idő meghaladja a fizetési osztályba, illetőleg fizetési fokozatba a fentiek szerint történt besorozáshoz a 6. §. értelmében megkívánt szolgálati időt, a közvetlen magasabb fizetési fokozatba való előlépés, illetőleg a legközelebbi magasabb fizetési osztályba való előléptetés szempontjából olyképp veendő számba, mintha a tanító azt annak a fizetési osztálynak abban a fizetési fokozatában töltötte volna, amelybe a fentiek szerint besoroztatott.

10. §.

A fizetési osztályokba való előléptetés feltételül kikötött érdemességnek és az érdemesség fokának megállapíthatása végett az illetékes kir. tanfelügyelő minden tanítót, működése és szolgálati magatartása szempontjából, minden páros évben a tanév befejezésével minősít.

A minősítés alapjául szolgálnak a kir. tanfelügyelőnek, helyettesének vagy az iskola ellenőrzésével megbízott iskolalátogatónak tapasztalatai.

A minősítés jelzésére, a működésre nézve: »kiváló«, »kielégítő« vagy »nem kielégítő«, a szolgálati magatartásra nézve pedig: »példás«, »megfelelő« vagy »nem megfelelő« kitételek használandók. A minősítés a kir. tanfelügyelő által folytatólag vezetendő minősítési táblázatba bejegyzendő.

11. §.

A hitfelekezeti tanítókat a kir. tanfelügyelőn kívül — saját szabályai szerint és a 10. §-ban foglaltak értelmében — az iskolafenntartó hitfelekezetnek illetékes hatósága is minősíti.

Sem a kir. tanfelügyelő, sem az iskolafenntartó hitfelekezet illetékes hatóságának minősítése nem lévén titkos, azokat az érdekelt tanító megtekintheti. Ha a tanító ezek közül bármelyikét is, mely előléptetésére kihatással van, magára nézve sérelmesnek találja, jogában áll, a minősítés megállapításának fegyelmi uton való felülvizsgálatát kérni.

A minősítésnek eredményéről az illetékes hitfelekezeti hatóság a kir. tanfelügyelőt, ez utóbbi viszont a hitfelekezeti hatóságot írásban és bizalmasan értesíteni tartozik.

Ha a kir. tanfelügyelőnek és a hitfelekezeti hatóságnak minősítése eltér ugyan egymástól, de a tanítót egyik sem minősítette »nem kielégítő«-nek vagy »nem megfelelő«-nek, a tanító működése kielégítőnek és szolgálati magatartása megfelelőnek tekintendő.

Ha a magasabb fizetési osztályba való előléptetésre kiható minősítés alkalmával abban a tekintetben mutatkozik eltérés a két minősítés között, hogy ezek egyike a tanító működését »nem kielégítő«-nek vagy szolgálati magatartását »nem megfelelő«-nek minősítette, úgy a minősítés kérdésében a vallás- és közoktatásügyi miniszter dönt, akinek döntése, államsegélyt nem élvező tanítókra is, előléptetés szempontjából kötelező.

12. §.

A minősítés körüli eljárás részletes szabályozása iránt — figyelemmel a 10. és 11. §-okban foglaltakra — a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeleti uton intézkedik.

13. §.

A 6. §-ban megállapított szolgálati idő elteltével nem lehet mellőzni annak a tanítónak az előléptetését, aki az utolsó, illetőleg amennyiben a második vagy az első fizetési osztályba való előléptetésről van szó, az utolsó két minősítés alkalmával működése tekintetében

»kiváló«-nak vagy »kielégítő«-nek és a szolgálati magatartás tekintetében »példás«-nak vagy »megfelelő«-nek minősített.

14. §.

Egy és ugyanazon helyen huzamosabb időn át alkalmazott tanító, aki működés tekintetében »kiváló«-nak minősített, soron kívül is előléptethető a legközelebbi magasabb fizetési osztály legalacsonyabb fizetési fokozatába, feltéve, hogy az illető tanító a közvetlenül megelőző fizetési osztálynak legmagasabb fizetési fokozatával járó fizetést legalább egy éven át élvezte.

15. §.

A fizetési osztályba való előléptetés joga abban az esetben, ha a tanítónak a jelen törvény értelmében járó fizetését kizárólag az iskolafenntartó fedezi, az iskolafenntartót, illetőleg a tanító alkalmazására jogosult hatóságot; abban az esetben pedig, ha a tanítónak fizetés természetével bíró illetményei bármily címen bármilyen összegű államsegéllyel egészíttetnek ki, vagy ha az előléptetéssel járó fizetési többlet az iskolafenntartó kérelmére államsegélyből lesz fedezendő, a vallás- és közoktatásügyi minisztert illeti meg. A hitfelekezeti tanító előléptetésénél az illetékes egyházi főhatóság véleménye előzetesen meghallgatandó.

16. §.

Az a tanító, aki ezidőszerint alapfizetés és korpótlék címen többlet élvez, mint amilyen fizetésre a jelen törvény alapján igényt tarthat, a különbözetet személyi pótlék címen kapja.

Ilyen tanítónál sem az államsegélyt, sem az iskolafenntartó által biztosított összeget, leszállítani nem lehet.

Ugyancsak személyi pótlék címen kapja a különbözetet az a tanító is, akinek az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben megállapított alapfizetés és korpótlék címen

együttvéve bármikor magasabb összegű illetményre lenne igénye, mint amilyen fizetésre a jelen törvény alapján igényt tarthat.

A jelen szakasz alapján járó személyi pótlék, valamint az 1907. évi XXVII. t.-c. 4. §-a alapján engedélyezett személyi pótlék akár a fizetésnek bármilyen emelkedése, akár a személyi pótléknak a 28. §. alapján való engedélyezése esetén a fizetési többlet, illetőleg az engedélyezett személyi pótlék erejéig megszüntetendő.

17. §.

A természetben nyújtott lakásnak legalább két rendes padlózott szobából, konyhából, kamrából és a legszükségesebb mellékhelyiségekből kell állania. Ezenfelül ott, ahol az iskolafenntartó megfelelő ingatlannal rendelkezik, egy negyedholdnyi kert használatára, kert nemlétében pedig évi 20 K kertilletményre van a tanítónak igénye.

Természetbeni lakás hiányában a tanítónak — az élvezett fizetésre való tekintet nélkül — a 4. §-ban feltüntetett és állomáshelyének megfelelő lakáspénzre van igénye.

A jövőben létesítendő tanítói lakások két lakószobájának együttesen legalább 40 m² alapterületűnek kell lennie.

Jogában áll azonban az iskolafenntartó községnek, illetőleg hitfelekezetnek, tanítóinak lakáspénzét az állami tanítók lakáspénze arányában, saját erejéből felemelni, anélkül, hogy ennek következtében a fizetéskiegészítésre megállapított államsegély megvonható, vagy leszállítható lenne.

A tanító abban a községben tartozik lakni, ahol állomáshelye (iskolája) van.

Ha azonban abban a községben megfelelő lakás nem kapható, vagy ha azt a tanítónak családi körülményei elháríthatatlanul szükségessé teszik és ha az a szolgálat sérelme nélkül lehetséges, községi tanítónak a

kir. tanfelügyelő, hitfelekezeti tanítónak pedig az illetékes hitfelekezeti hatóság a tanító kérelmére megengedheti, hogy a tanító állomáshelyéhez közel fekvő más községben lakhassék.

Ez az engedély, ha azt a szolgálat érdeke szükségessé teszi, bármikor visszavonható.

18. §.

A segédtanító legalább évi 800 K tiszteletdíjban részesítendő.

19. §.

Az iparos- és kereskedőtanonc-oktatásért, valamint a gazdasági ismétlőiskola vezetéseért élvezett díjazás a jelen törvényben biztosított illetményekbe be nem számítható.

20. §.

Az a tanító, aki mint egy évi önkéntes teljesít tényleges katonai szolgálatot, szabadságon levőnek tekintendő és ennek az egy évnél a tartama alatt fizetés természetével bíró illetményeinek 800 koronát meghaladó részére igényt tarthat.

Ha az egy évi önkéntesi katonai szolgálatra bevonult tanító fizetésekiegészítő államsegélyt élvezett, úgy az ennek az egy évnél tartamára visszatartott államsegély a tanító helyettesítésére alkalmazott segédtanító díjazásának kiegészítésére fordítható.

21. §.

A tanítónak a jelen törvényben megállapított illetményekre való igénye csak az 5. §-ban megállapított módozatok mellett, vagy jogerős fegyelmi ítélettel korlátozható.

A fegyelmi büntetésként kirótt pénzbírságok és a felmerült eljárási költségek, valamint a szolgálati viszonyból eredő követelések (túlélvezmények, számadási térít-

mények, stb.) és az országos tanítói nyugdíj- és gyámintézeti járulékok a tanító fizetéséből levonhatók.

22. §.

A községi és hitfelekezeti elemi népiskolák fenntartói kötelesek az iskoláikban alkalmazott tanítók járandóságait legalább a jelen törvényben megállapított összegekig kiegészíteni.

Amennyiben az iskolafenntartó az 1907. évi XXVII. t.-cikk rendelkezései szerint megállapított szegénysége miatt a tanító fizetésének a jelen törvényben megállapított összegek erejéig való kiegészítésre nem képes, az 1907. évi XXVII. t.-cikkben meghatározott módon a tanító fizetésének államsegéllyel való kiegészítéseért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordulhat.

A jelen törvény hatálybaléptének időpontjában már alkalmazásban álló tanítók járandóságait 1913. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal legkésőbb 1913. évi december hó 31-ig kell kiegészíteni. Az ilyen tanítók fizetésének államsegéllyel való kiegészítését az iskolafenntartó legkésőbb 1913. évi szeptember hó végéig kérheti. Ha ezt elmulasztja, a jelen törvényben megállapított tanítói fizetés az iskolafenntartó terhére biztosítottak tekintetik.

A 27. §-ban említett és a jelen törvény életbe léptekor már alkalmazásban levő tanítók részére a jelen törvényben megállapított illetményeket, ugyancsak 1913. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal, legkésőbb 1914. évi december hó 31-ig kell biztosítani.

23. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, az iskolafenntartónak eziránt előterjesztett kérelmére, a tanító fizetését — a törvényhozás által ezen célra engedélyezett összegből — az 1907. évi XXVII. törvénycikk

rendelkezéseinek szoros betartása mellett, a jelen törvényben megállapított összegek erejéig államsegéllyel kiegészíti.

Azokról az iskolafenntartókról, akik tanítóik számára állami segílyt már ezidőszerint is igénybe vettek, beigazoltnak vétetik, hogy szegénységük miatt a jelen törvényben megállapított tanítói fizetést sajátjukból biztosítani nem képesek, és ennél fogva az ilyen tanítók fizetése, az iskolafenntartók külön kérelme nélkül, hivatalból egészíthető ki államsegéllyel, ha az 1907. évi XXVII. törvénycikkben megállapított egyéb feltételek teljesítették.

24. §.

Az államsegély összege az 1907. évi XXVII. t.-cikk alapján már megtörtént javadalmi összeírások figyelembevételével állapíttatik meg.

Az a tanítói javadalom, amely az 1893. évi XXVI. törvénycikk alapján már megállapított és amely megállapítás az 1907. évi XXVII. törvénycikk 8. §-ának utolsó bekezdése értelmében érintetlenül maradt, az állás megüresedésekor az 1907. évi XXVII. törvénycikk által megszabott eljárás szerint újra értékelendő és a fizetés kiegészítésének alapjául ezen új értékelés eredménye veendő.

25. §.

Ha a hitfelekezeti elemi népiskolai tanító az 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 141. §-ának harmadik bekezdése értelmében kántori teendőket is végez és ha az iskolafenntartó által részére biztosított tanítói fizetés 1000 koronánál kevesebb, a tanítói és kántori járandóságok egyezer korona erejéig együttvéve tanítói fizetésnek számítandók.

26. §.

Az a község, amely az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk 35. §-a által engedélyezett 5%-os iskolai adót ki nem vetette vagy ki nem merítette, továbbá az a

hitfelekezet, amelynek tagjai a hitfelekezeti iskola fenntartásához nem járulnak hozzá állami adójuknak legalább 5⁰/₀-ával, államsegélyt nem igényelhetnek. Ez a határozmány nem vonatkozik az olyan községre, illetőleg hitközségre, amely az iskolai adót ugyan nem vetette ki külön, de beigazolni tudja, hogy az iskola fenntartásával járó és a községi lakosok, illetőleg hitközségi tagok megadóztatása által fedezett költségek megfelelnek a fenntartó község, illetve hitközség tagjaira kivetett egyenes állami adók 5⁰/₀-ának.

27. §.

Egyes iskolafenntartóknak az általuk fenntartott elemi népiskoláknál alkalmazott tanítók illetményeinek rendezésére vonatkozólag már fennálló vagy ezután alkotandó és esetleg más rendszeren alapuló szabályzatai érvényesek, ha azok a tanítókra nézve legalább is a jelen törvényben megállapított illetményeket biztosítják.

Ily szabályzatok, az illetmények mérvére vonatkozó rendelkezés betartásának ellenőrzése szempontjából is, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek bemutatandók.

Ezekre a tanítókra a jelen törvénynek az illetményekre, valamint az előlépésre és előléptetésre (minősítésre) vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók.

28. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter olyan tanítók részére, akik a jelen törvény alapján fizetéskiegészítő államsegélyt élveznek és akiknek az 1893. évi október hó 1-sejét megelőzőleg eltöltött szolgálati idejük a jelen törvény 7. §-a értelmében be nem számítható, — az állami költségvetésben erre a célra előirányzott összeg keretén belül nyugdíjba beszámítható személyi pótlékot engedélyezhet.

Ilyen személyi pótlékban csak az arra érdemes tanítók részesíthetők s a személyi pótléknak összege, azoknál a tanítóknál, akiknek az 1893. évi október hó

1-je előtti időre eső szolgálata: 10 évnél kevesebb, nem lehet több évi 200 koronánál, — ha a 10 évet eléri vagy meghaladja, de 15 évnél kevesebb, nem lehet több évi 400 koronánál, — és ha a 15 évet eléri vagy meghaladja, nem lehet több évi 600 koronánál.

Ez a személyi pótlék csak annyiban szüntetendő meg, amennyiben a fizetés ezzel a személyi pótlékkal együtt évi 3200 koronát meghaladna.

29. §.

Az 1907. évi XXVII. t.-c. 35. §-ának a szerzetes tanítók és tanítónők illetményeinek kiegészítésére vonatkozó határozmánya a következőképen módosíttatik: a szerzetesrendi tanítók illetményei, amennyiben ezt kérelmezik, a törvényes kellékek fennállása esetén férfi szerzeteseknél évi ezer, a nőszerzeteseknél évi 800 koronáig kiegészítendő államsegéllyel. Az említett törvényszakasz egyéb rendelkezései érintetlenül maradnak.

30. §.

Azokra a kérdésekre nézve, amelyek a tanítókat a jelen törvény alapján megillető illetményekre való igényből erednek, valamint az ebből az igényből folyólag az iskolafenntartóval szemben támasztott követelésekre nézve, a határozat hozatalára — minden más eljárás kizárásával — a törvényhatósági közigazgatási bizottság illetékes. Ennek határozata a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a kézbesítéstől számított 15 nap alatt felelkezhető.

31. §.

A jelen törvény határozmányai — az 1907. évi XXVI. t.-c. 24. §-ában foglalt egyéb rendelkezések érintetlenül hagyása mellett — a földmívelésügyi és pénzügyi tárcák által fenntartott vagy segélyezett kincstári elemi népiskoláknál alkalmazott tanítók- és tanítónőkre is kiterjednek.

Azokra a kincstári tanítókra azonban, akik a jelen törvény hatályba léptének idejében alkalmazásban állanak

és akik az 1907. évi XXVI. t.-c.-ben megállapított illetményeket élvezik, a jelen törvény 4—6. §-ai helyett az állami elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló t.-c. 5. és 7. §-ai alkalmazandók.

32. §.

A jelen törvényből kifolyólag az 1913. évben az államkincstárt terhelő költség az 1913. évi állami költségvetés XXI. fejezete 19. címének terhére számolandó el.

33. §.

A jelen törvény 1913. évi január hó 1-én lép hatályba és ugyanakkor az 1907. évi XXVII. törvény-cikk 2. §-ának négy első bekezdése, a 3., 4., 9. és 11. §-ai, a 12. §-nak első és utolsó bekezdései és a 34. §-nak második bekezdése hatályukat veszítik.

A 22. §. 4. c) pontja helyébe pedig a következő rendelkezés lép:

»c) az előléptetésnek vagy előlépésnek bizonyos időre való megvonása; a megvonás csak határozott időre szólhat, amely azonban két évnél hosszabb nem lehet; a meghatározott idő csak a legközelebbi előléptetésre, illetőleg előlépésre nézve irányadó szolgálati évekre nem számítható be«.

Az 1907. XXVII. törvénycikknek érvényben maradó rendelkezései a jelen törvény rendelkezéseivel összhangban alkalmazandók. Ezért ott, ahol ezek alapfizetésről vagy korpótlékról szólnak, vagy az 1907. évi XXVII. törvénycikk 2. és 3. §-aira hivatkoznak, mindig a jelen törvényben megállapított »fizetés«, az 1907. évi XXVII. törvénycikk 34. §-ában ugyane törvény 9. §-ára történt hivatkozás alatt pedig a jelen törvény 2. §-a értendő.

34. §.

Ezen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

Magyarázat

az állami elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló törvényhez.

Az 1907. évi XXVI. t.-c. 1. §-a szerint: »Az állami elemi népiskolai tanítószemélyzet tagjai állami tisztviselők.«

Állami tisztviselő az az egyén, ki Ő császári és apostoli királyi Felsége, annak kormánya vagy kinevezési joggal felruházott királyi hatóság által a törvényileg megállapított fizetési osztályokban felsorolt állások egyike-re kineveztetik, hivatalos esküt tesz és az állam igazgatásában vagy az államvagyon kezelésében részt vesz.

Az állami tanítók támaszkodva a törvény ezen rendelkezésére, mozgalmat indítottak aziránt, hogy a velük egy rangú képesítéssel bíró többi állami tisztviselő javadalmazásával egyenlősíttessenek.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter jogosnak és méltányosnak ismerte el az állami tanítószág ezen kívánságát, aminek következménye lett a jelen törvény.

E törvény szakít az alapfizetések és korpótlékok eddigi kombinált rendszerével és a tanítói javadalom megállapításánál a XI., X. és IX. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők illetménymegállapításához mérten, az állomáshelyre való tekintet nélkül, az 1893. évi IV. törvénycikkben megállapított illetményrendszert alkalmazza fizetési osztályokkal és fizetési fokozatokkal, míg

a lakáspénzt az állomáshelyre való tekintettel, az 1908. évi XXVII. t.-c. 7. §-ában foglaltaknak megfelelően, hét osztályban állapítja meg.

Tisztviselői minősítés szempontjából a tanítóképezde elvégzését a főgimnázium, vagy főreáliskola tanulmányának befejeztével és az érettségi vizsga letételével egyenértékűnek kell tekinteni. (Közig. bir. 2639,912., Pénz. ü. min. 1889 882. és vall. közokt. ü. min. 37496/882.)

1. §.

A rendes állami tanító hivatali fogalma eddig meghatározva nem volt. Most e törvény szabatosan meghatározza, hogy az tekintendő véglegesen alkalmazott rendes állami elemi népiskolai tanítónak, aki okleveles és rendszeresített tanítói állásra a vall. közokt.-ügyi miniszter által kineveztetik és a hivatali esküt letette.

Mindazon esetekben, melyekben különleges intézkedések a nőket nem zárják ki, »tanítók« fogalmának szoros értelmezése mellett is, e fogalom alatt a tanító-nőket is érteni kell. (Közig. bir. 656/899. K. sz.)

A népoktatási törvények csupán a rendes tanítói és segédtanítói állást említik, ellenben az »állandó helyettes«-i állást nem ismerik. Az ennek dacára »állandó helyettes«-nek kinevezett tanító a miatt joghátrányt nem szenvedhet, hogy csupán »állandó helyettes«-nek nevezetett ki. (Közig. bir. 379,908. K. sz.) Az ilyen joghátrányt nem szenvedhet a magasabb illetményre való igény tekintetében sem. (Közig. bir. 3611,908. K. sz.)

Állami elemi népiskoláknál segédtanítói állást nem szerveznek. Csak ideiglenes helyettes tanítókat alkalmaznak, de segédtanítókat nem.

2. §.

A 2. §-nak fontos rendelkezése az, hogy a kinevezés akkor válik véglegessé, mikor a kinevezett a kinevezési okmányt átveszi és azt elfogadja. A multban

megtörtént, hogy a hivatalos lap közölte valakinek a kinevezését, de még mielőtt az illető az állását elfoglalta volna, a kinevezés hatálytalaníttatott.

A jelen törvény értelmében, ha a kinevezett az okmányt átveszi, a kinevezés már nem vonható vissza, de a kinevezett az állásról leköszönhet.

Ha a kinevezett állását elfoglalja, azt igazolatlanul el nem hagyhatja.

Ha a hivatalról lemondó hivatalát felmentése előtt igazolatlanul odahagyja, a fizetés az odahagyás napjával szűnik meg és a lemondó az előre kiszolgáltatott járandóságokat ettől a naptól számítva visszafizetni köteles. (Közig. bir. 4442 904. K. sz.)

Az előleges havi részletekben kiszolgáltatandó, s az illető hónapra jogosultan felvett fizetés sem a tisztviselőtől, sem annak jogutódaitól vissza nem követelhető. (Közig. bir. 490 898. K. sz.)

Az állandóan alkalmazott, rendes évi fizetéssel ellátott tisztviselőktől, az általuk az esedékesség napján jogszerűleg felvett illetményt egészben vagy részben azon a címen visszakövetelni nem lehet, hogy az illető tisztviselő időközben állásától megvált. (Közig. bir. 529/898. K. sz.)

A tanító hivatali esküt és nem fogadalmat tartozik tenni. Fogadalomtétel csak gondnoksági tagoknak van megengedve.

A régebbi időkhöz szokásban volt titoktartási eskü vagy hivatalos fogadalom a hivatali esküvel egy tekintet alá esik. (1912. évi LXV. t.-c. 10. §.)

3. §.

A tanító állását a hivatali eskü előtt nem foglalhatja el.

Helyettes tanító esküt nem tesz.

Az országos tanítói nyugdíj és gyámalappal szemben a már megszerzett nyugdíjjogosultságot ez a rendelkezés nem érinti, ez csupán a kezdő tanítókra vonatkozik.

Az 1875. évi XXXII. t.-c. 41. §-a, mely a tanítónak az országos nyugdíjintézetbe való belépési kötelezettségét megállapítja, ezen kötelezettség teljesítésének elmulasztásához nem fűzi azt a következményt, hogy későbbi belépés esetében a belépést megelőző, de a most idézett törvény 1. és 2. §-a szerint egyébként beszámítható szolgálat a nyugdíjjogosultság szempontjából figyelembe nem lenne vehető, s így a belépést megelőző, de a törvény által egyébként beszámítani rendelt szolgálati időnek a nyugdíjjogosultság szempontjából csupán az elkészett belépés címén való kizárása törvényes alappal nem bir. Késedelmes belépés esetén azonban a nyugdíjjárulékok és kamataik pótlólag beszedenők. (Közig. bir. 2854/906. és 236/907. K. sz.)

4. §.

A 4. §-ban kifejezésre jutott az a helyes elv, hogy a tanítót első sorban természetben nyújtott lakás illeti meg és csak ily lakás hiányában van a tanítónak lakbérre igénye. A törvény szelleméből folyik, hogy az állam is első sorban természetbeni lakást nyújtson a tanítónak. Ha ez az üdvös alapelv meg is valósíthatnák, a családos tanítóság a bérház ezerféle kellemetlenségeitől mentetnék meg.

A tanító fizetését, lakását és a javadalmát illetőleg a következő elvi határozatok adnak tájékozódást.

Bármely címen élvezett évi illetmények havi részletei tovább már nem osztható egységet képezvén, — aki az esedékessé vált részletet a hónap elsején jogosultan felvette: tőle a havi részlet vagy ennek valamely további töredéke vissza nem követelhető. (Közig. bir. 1782/1898.)

A közszolgálati viszonyból következik, hogy valamely állandó és olyan javadalmazással alkalmazott egyén, akinek javadalmazása nem függ az általa végzett egyes teendőktől, hanem összes munkásságáért rendszeresített évi fizetésből és lakbérből áll: szükség esetén köteles

az ugyanabban a szolgálati ágban felmerülő és csak ideiglenesen mint helyettesnek hatáskörébe utalt teendőket is elvégezni. (Közig. bir. 1096/903.)

Állami tanítók a községi teherviseléstől mentek lévén, a községi teherviselési kötelezettségből eredő jogokban sem részesülhetnek. (Közig. bir. 2965/903.)

Községi közmunka alól saját személyükre mentes állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak, ha háztulajdonosok, kézi munka, ha pedig igavonó állatok tulajdonosai, igás közmunka szolgáltatásra kötelezettek. (Közig. bir. 2666/901.)

Állami tisztviselők és az azokat szállító fogatok akkor is vámmentesek, ha az illető tisztviselő nem hivatalos kiküldetésben jár el. (Közig. bir. 182/898.)

A törvénynek az a rendelkezése, mely szerint a tanítónak lakásra van igénye, egyáltalában nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy természetben adható lakás híján ez megfelelő lakáspénzzel helyettesíttessék. Az állami tisztviselőkre nézve érvényben levő szabályok szerint azok az állami tisztviselők, kiknek természetben van lakásuk, ebből a közérdekre való tekintettel, bármikor kimozdíthatók. (Közig. bir. 2330/906.)

Az állami tisztviselőt lakpénz helyett oly természetbeni lakás illeti meg, amilyent az érvényes szolgálati szabályok az illető fizetési osztályba tartozók részére megállapítanak. Ha ily megfelelő lakás nem jelöltetett ki, a tisztviselő a törvényszerű lakpénz folyósítását igényelheti, melyből azonban az általa tényleg igénybe vett lakás ottani bérértékének megfelelő összeg levonandó. (Közig. bir. 322/911.)

Általános jogelv az, hogy az illetményhez szerzett állandó igény le nem szállítható. (Közig. bir. 2875/906.)

Helyes elv nyilvánul meg az 5. §-ban, midőn a fizetést az állomáshelyre való tekintet nélkül, a lakáspénzt pedig az állomáshelyre való tekintetből állapítja meg.

Az 1893. évi IV. törvénycikkben foglalt elv csak a fizetési osztályra és lakáspénzre nyert alkalmazást,

tehát az ott megállapított illetményrendszer vétetett alapul, azzal a különbséggel mégis, hogy az állami tanítók részére kezdő javadalmazási időt is állapít meg, ami az állami tisztviselőknél nincs.

Az 5. §-ban foglalt illetménytáblázat a törvényjavaslattól eltérőleg kiigazított, a pénzügyi bizottságnak azon elvi elhatározása alapján, hogy a nőtanítók fizetése és lakáspénze, az I-ső fizetési osztályban is egyenlő legyen a férfitanítók illetményeivel.

A fizetésre, valamint a nyugdíjra és ellátásra kivett állami adó után törvényhatósági vagy községi adó s útdadó nem vethető ki, s az állami tisztviselők, altisztek és szolgák e minőségükben az 1880. évi I. t.-c. 25. §-án alapuló három kézi napszám teljesítésére, illetve megváltására sem kötelezhetők.

A lakpénz, valamint a működési pótlék sem állami, sem törvényhatósági vagy községi adóval (útdóval), sem szolgálati díjjal nem terhelhető (1893. IV. t.-c. 15. §.)

Az állandó fizetést, nyug-, kegy-, vagy tiszteletdíjat húzó állami, törvényhatósági, közalapítványi, községi, egyházi, társulati stb. tanárok és tanítók a IV. osztályú kereseti adót tartoznak fizetni. (1875. évi XXIX. t.-c. 2. §.) A IV. osztályú keresetadó a következő fokozat szerint fizetendő: 1200 korona után 14 kor., 1400 kor. után 18 kor., 1600 kor. után 22 kor., 1800 kor. után 26 kor., 2000 kor. után 30 kor., 2200 kor. után 34 kor., 2400 kor. után 38 kor., 2600 kor. után 42 kor., 2800 kor. után 46 kor., 3000 kor. után 50 kor., 3200 kor. után 56 kor. (1875. évi XXIX. t.-c. 26. §.)

A IV. osztályú kereseti adó a különféle foglalkozásból eredő, de IV. osztályú kereseti adó alá eső illetmények együttes összege után vetendő ki. (Közig. bir. 1524911. K. sz.) Pl. fizetés, személyi pótlék, ipariskolai és gazd. ism. iskolai díj, igazgatói fizetés; kántori jövedelem, faiskola kezelési díj stb.

*Az állam hivatalnokai — néptanítók — hivatalaik

után járó fizetések után községi adót nem fizetnek. (1886. XXII. t.-c. 138. §.)

A IV. osztályú kereseti adó egy összegben le nem vonható a tanító fizetéséből, hanem 12 egyenlő havi részletben fizetési levonás útján fizetendő. (Közig. bír. 2218/898. K. sz.)

A községi iskolai adó a községi adóval azonos természetű lévén, a tanító illetményei után iskolai adó sem vethető ki. (Közig. bír. 5220/904. K. sz. Miniszter-tanácsi határozat 1893. évi július 15.)

Állami tanító kántori javadalma után községi adóval megterhelhető, ha a kántori javadalom tanítói fizetésének kiegészítő részét nem képezi. (Közig. bír. 222/903. K. sz.)

Állami tanító egyházi és felekezeti iskolai adót fizetni köteles. (Vkm. 23100.887. Pü. m. 81974/894.)

6. §.

A törvény 6. §-a szerint a tanító a kezdőjavadalmazásba neveztetik ki, ha kinevezésekor még beszámítható szolgálati ideje nem volt.

Magasabb illetmény élvezetébe *előléptetés és előlépés* folytán jut a tanító.

Az 1893. évi IV. t.-c. szerint az alacsonyabb fizetési osztályból a magasabba, kinevezés útján, az alacsonyabb fizetési fokozatból a magasabba, előléptetés útján jut az állami tisztviselő. Az állami tanító ezzel szemben csak a kezdő javadalmazásba neveztetik ki, míg a magasabb fizetési osztályokba a vall. közoktatásügyi miniszter *előlépteti*. Előléptetés által nem lehet valamely közbeeső fizetési osztályt átugorni, hanem mindig a legközelebbi fizetési osztály legalacsonyabb fokozatába történik az előléptetés.

Előlépés a fizetési osztályok fokozataiban négy évenként automatice történik.

Az előléptetésre a minősítés részben kihat, míg az

előlépésre a minősítés sehogysem, csupán fegyelmi ítélet hathat ki.

Az állami tanítóknál rangsor nincs, tehát férfi és nő egyaránt, az alacsonyabb fizetési fokozatból a magasabbba a befejezett négy szolgálati év után előlép.

A kezdő javadalmazásban fizetési fokozat nincs, innen tehát előléptetés útján kerül a tanító a III. fizetési osztályba, ha a kezdő két, illetve négy évet betöltötte és működése kielégítő és szolgálati magatartása megfelelő.

7. §.

Az 1893. évi IV. t.-c. — amely az állami tanítók illetményrendszerének is alapjául szolgál — nem ismeri a kezdő javadalmazást, azonban ezen törvény 1. §-a szerint az államtisztviselők sorába tartoznak a gyakornokok, akik a 11. §. szerint fizetés természetével bíró 600—1000 kor. segélydíjjal, vagy anélkül alkalmaztatnak. A tanítók kezdő javadalmazása ennek a gyakornoki időnek felel meg.

E szakaszban is kifejezést nyer az a határozott elv, hogy a tanító a magasabb fizetési osztályba *előléptethető*, tehát az előléptetés feltételes, míg a magasabb fizetési fokozatba *előlép*, tehát ebben csak fegyelmi ítélet akadályozhatja meg.

Az egyes fizetési fokozatban töltött várakozási idő, a többi állami tisztviselőkével megegyezően négy-négy évben van megállapítva.

8. §.

Ezen szakasz megjelöli azt a szolgálatot, amely az előléptetéshez és az előlépéshez szükséges szolgálati idő meghatározásánál számba jöhet.

A szolgálati idő beszámításánál csak a *rendes* tanítói szolgálat vétetik figyelembe, tehát a helyettesi, vagy segédtanítói szolgálat sem előléptetésre, sem előlépésre jogot nem ad. A 9. §-ban felsorolt rendes szol-

gálat úgy tekintendő, mintha állami rendes tanítói minőségben telt volna el.

A szabadságon töltött idő beszámításánál érvényesült az az általános elv, hogy a szabadság egyhuzamban egy éven túl nem terjedhet. A m. kir. pénzügyminiszter által kiadott szolgálati szabályok 247. §-a szerint egy éven túl terjedő szabadságot a minisztérium csak az esetben engedélyezhet, ha a szabadságolt szabadságidejének egy éven túl terjedő tartamára az államkincstártól nyert javadalmazásáról lemond. Az ily módon szabadságolt egyén állását megtarthatja ugyan, de az egy év tartamát túlhaladó idő szolgálati idejébe be nem számítatik, anélkül azonban, hogy az a szolgálat megszakítása gyanánt tekintetnék.

A szabadságidő rendszerint egyhuzamban élvezendő, részletekben csak az engedélyező hatóság beleegyezésével vehető a szabadság igénybe. (251. §.)

Az egy évnél, egyhuzamban eltöltött hosszabb szabadság csupán a magasabb fizetési osztályba való előléptetésre és magasabb fizetési fokozatba való előlépésre nézve képez gátló okot, míg a nyugdíj alapjául beszámítandó szolgálati időt nem érinti, mert az 1875. évi XXXII. t.-c. 8. §-a továbbra is érvényben maradt, tehát az igazolt megszakítás a végellátásnál a szolgálati időbe beszámítandó.

A tanítói nyugdíj megállapításánál a szabadságon töltött időt akkor is számításba kell venni, ha az egy évet meghalad. (Közig. bir. 4971/911. K. sz.)

A felfüggesztett állapotban töltött idő nyugdíj szempontjából beszámítandó (1868: XXXVIII. t.-c. 138. §-a, 1875: XXXII. t.-c. 12. §. és 1912. évi LXV. t.-c. 15. §.), míg magasabb illetmény szempontjából a felfüggesztés ideje csak akkor, ha a felfüggesztés tartama alatt visszatartott illetmények a tanító részére utólag kiutalványoztattak, vagy ha a felfüggesztés ideje alatt illetményeinek teljes élvezetében meghagyatott. Ezzel ellentmond az 1907. évi 73776/907. sz. a. kiadott fe-

gyelmi szabályzat 28. §-a, mely felfüggesztés esetén a fizetés beszüntetését rendeli el.

A fegyelmi eljárás alá vont s hivatalától felfüggesztett állami iskolai tanítónak — úgy mint a többi állami alkalmazottnak — ezen eljárás tartama alatt lakpénzilletményén kívül fizetésének csupán $\frac{1}{3}$ -ára van igénye, tekintet nélkül arra, hogy a néptanítók fegyelmi szabályáról intézkedő 1876: XXVIII. t.-c.-nek melyik pontja alapján indított meg a fegyelmi eljárás. (Köz. bir. 1864/1902. K. sz.)

A kir. tanfelügyelő az 1907. évi XXVI. t.-c. 14. §-a alapján, az ott felsorolt okok miatt bármikor eltíthatja a tanítót a hivatalos működéstől. A tanfelügyelőnek ezen intézkedése kizárólag a tanító hivatalos működését szünteti be, de az érdekelt fizetését nem érinti. (Vkm. 73776/907. 29. §.) A kir. tanfelügyelő felfüggesztése tehát — miután az illetmények élvezetét nem érinti — a szolgálati idő meghatározásánál figyelembe nem jöhet.

A felfüggesztett tisztviselőnek lakpénze feltétlenül kiszolgáltatandó, s a lakpénz kiszolgáltatása az ellátást megállapító határozatnak tárgyát nem képezi. (Köz. bir. 1743/903. K. sz.)

A felfüggesztés megszüntével a vádlott fizetésének a visszatartott része neki teljesen megtérítendő ugyan, de a tisztviselő ellen esetleg megállapított pénzbüntetés fedezetéül a ki nem szolgáltatott hányad visszatartható. (Közig. bir. 2197/902. K. sz.)

Fegyelmi uton hivatalvesztésre ítélt, de újra felvételi eljárás során felmentett, vagy csak enyhébben büntetett alkalmazottnak illetményigénye szempontjából az az idő, mely az állásától történt elmozdítása és az abba való visszahelyezése közt eltelt, úgy tekintendő, mintha azt az illető hivatali kötelekben, de felfüggesztett állapotban töltötte volna. (Közig. bir. 629/910. K. sz.)

Ha az elbocsátásra szóló határozat újrafelvétel útján hatályát veszti, ennek jogszerű következménye csakis

az elbocsátottnak — a lehetőség határai között — előbbi jogállapotába való visszahelyezése lehet. Az előbbi jogállapotba való visszahelyezésnek jogkövetkezménye az is, hogy az illető az elbocsátást megelőző szolgálatának beszámításához igényét el nem vesztette. Jogos igénye van továbbá az illetőnek arra is, hogy az elbocsátása és újabb alkalmaztatása közötti idő nyugdíjazásánál beszámíttassék. (Közig. bir. 7336 908. K. sz.)

9. §.

A 9. §. a) b) és c) pontjai alatt felsorolt intézetknél eltöltött rendes tanítói szolgálati idő, valamint a nem tanítói, hanem bármely állami tisztviselői minőségben eltöltött megszakítás nélküli szolgálati idő is, tekintet nélkül arra, hogy az a jelen törvény életbelépése előtt mikor kezdődött, egy tekintet alá esik a rendes állami tanítói szolgálattal. Magasabb fizetés szempontjából tehát az előbbi esetekben az 1893. év előtti szolgálati idő beszámítását is elrendeli a törvény.

A községek, hitfelekezetek, társulatok és magánosok által fenntartott iskoláktól állami tanítói szolgálatba átlépőkre ez a kedvező és méltányos rendelkezés már nem terjed ki, mert ha ezek bármily címen (kinevezés, az iskolának állami kezelésbe való átvétele) kerültek is, vagy fognak kerülni állami tanítói szolgálatba, az 1893. évi október hó 1-je előtti szolgálati idő magasabb fizetés szempontjából beszámítást nem nyer.

Az 1907. évi XXVI. t.-c. 4. §-a egész terjedelmében hatályát vesztvén, ennek azon rendelkezése is hatálytalan, mely szerint a saját kérésükre kinevezett községi, felekezeti, társulati és magán iskolai tanítók előbbi szolgálati idejük beszámítására magasabb fizetés szempontjából igényt nem tarthattak. Most ezeknek az állami tanítóknak is az 1893. évi október hó 1-től eltelt szolgálati idejük magasabb fizetés szempontjából beszámítást nyer.

10. §.

Ez a szakasz a törvény hatályba léptekor már alkalmazásban levő tanítóknak fizetési osztályba és fokozatba való besorozásáról intézkedik.

Az első bekezdés a törvénynek a szolgálati idővel kapcsolatos rendelkezéseit kiterjeszti a multa, aminek következtében *a jelenleg alkalmazott tanítók eddigi beszámítható szolgálata a jelen törvényben foglalt kedvezmények szerint értékeltek*, vagyis az eltöltött rendes szolgálati idő olyképen számítandó, mintha az már a jelen törvény hatályának tartama alatt telt volna el. Természetes, hogy a szolgálati időt, az előbbi §-ban jelzett megszorításokkal kell számítani.

A 10. §. második bekezdése az összes beszámítható szolgálati idő figyelembe vételével rendeli a besorozást a szolgálati időnek megfelelő fizetési osztályba és fokozatba. E besorozást egyedül a folyamatban levő fegyelmi vizsgálat hátráltathatja.

A 7. §. értelmében a kezdő javadalmazásból a harmadik fizetési osztályba az a férfitanító léptethető elő, aki a kezdő javadalmazásban már két és az a nőtanító, aki a kezdő javadalmazásban már négy évet töltött. E szerint, amely férfitanító a törvény életbeléptekor a 3. és amely nőtanító az 5. szolgálati évben van, az a harmadik fizetési osztály harmadik fokozatába léptetendő elő, ha fegyelmi alatt nem áll. A törvény életbelépésekor a besorozásnál a minősítés még nem lesz figyelembe véve.

A 10. §-nak utolsó bekezdéséhez fűzött miniszteri indokolás így szól:

Az utolsó bekezdés szükségességét a következő példa világítja meg: Ha pl. valamely tanítónak a tervezett fizetésrendezés életbeléptekor 21 évi beszámítható szolgálati ideje van, úgy az azonnal értékelhető 18 év alapján a II. fizetési osztály 3. fokozatába sorozandó és ennél a besorozásnál még nem értékelt 3 év figyelembe

vételével nem 4, hanem már egy év múlva jut a II. fizetési osztály 2. fokozatába.

Az összes beszámítható szolgálati időnek az a része tehát, mely a besorozásnál azonnal nem értékelhető, a felhozott példában érvényesült elvhez képest a magasabb fizetési osztályba való előléptetésnél tekintetbe jön.

Ezen miniszteri indokolás szerint egy 21 évi beszámítható szolgálattal rendelkező tanítónál csak 18 év volna értékelhető és így az illető a II. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába való besorozással csak 2000 kor. javadalmazást nyerne. Egy évig lenne — így mondja a miniszteri indokolás — ebben a fizetési fokozatban és akkor (tehát 22 évi szolgálat után) ugyanezen fizetési osztály 2. fizetési fokozatába lépne elő. Az indokolás következményeképpen ebben a fokozatban 4 évig lenne, innen lépne elő az első fizetési fokozatba, de mivel ezen fizetési fokozatban töltött egy év után már, a betöltött 26 évi szolgálat által az első fizetési osztályra való igénye megnyílik, e fizetési fokozatban csak egy évig maradna, mert az indokolás szerint, a nem értékelt 3 év, a magasabb fizetési osztályba való előléptetésnél jön tekintetbe.

Ez az indokolás bizonyára egy nagy sajtóhiba, a törvény rendelkezésével teljesen ellentétes és ha a végrehajtási utasításban érvényre emelkedik, a jogsérelmek egész halmazát idézi elő. Ha az indokolás szerint történnék a besorozás, akkor a 21 évi szolgálatú férfitanító, mint a teljes 18 éves szolgálatú a II. fizetési osztály 3. fokozatába kerülne és egy évig benne maradna; itt veszítene 200 koronát; ezután bekerülne a 2. fizetési fokozatba és benne töltene négy évet, majd az első fizetési fokozatba jönne, de itt csak egy évet töltene, mert ha »érdemes« lesz, a 3 nem értékelt esztendeje itt értékeltetnék, hogy a magasabb, az I. fizetési osztályba való előléptetésnél figyelembe jöjjön; itt veszítene $3 \times 400 = 1200$ koronát. Ily besorozás mellett tehát 1600 korona veszteség érné a tanítót.

Ily besorozást a törvény kizár, azért az indokolás téves lehet, mert a 7. §. rendelkezése szerint a kezdő két, illetve négy évi szolgálat után egyes fizetési fokozatokban négy, egyes fizetési osztályban 12 évi szolgálat van megállapítva. Tehát, hogy a férfitanító a II. fizetési osztályba kerüljön, 14 teljesen betöltött szolgálatra van szüksége és, hogy ezen fizetési osztály 2. fokozatába léphessen, 18 betöltött évre van szüksége, következésképen, már a 19. szolgálati évvel a II. fizetési osztály 2. fizetési fokozatába sorozandó be 2200 korona javadalommal. (Nem mint az indokolás a II. fizetési osztály 3. fokozatába 2000 koronával.)

Mivel pedig a törvény 10. §-ának 2. bekezdése szerint azok a tanítók, a jelen törvény hatályba lépéskor már alkalmazásban állanak, összes beszámítható szolgálati idejük figyelembe vételével *sorozandók be a beszámítható szolgálati időnek megfelelő fizetési osztályba és fizetési fokozatba*, a miniszteri indokolásban említett példa szerinti 21 évi szolgálatú tanító a II. fizetési osztály, 2 fizetési fokozatába sorozandó be.

Mivel pedig a 7. §-ban a besorozáshoz megkívánt legkisebb szolgálati időt, — a példa szerinti esetben a 18 évet — meghaladja az összes szolgálati idő, ez a többlet akár a magasabb fizetési fokozatba való előlépés, akár a magasabb fizetési osztályba való előléptetés szempontjából olykép veendő számba, mintha a tanító azt annak a fizetési osztálynak abban a fizetési fokozatában, amelybe soroztatott, már eltöltötte volna. Az indokolásban felvett példa szerint, tehát a 3 évi többlet úgy számítandó, mintha azt a tanító a II. fizetési osztálynak 2. fizetési fokozatában már eltöltötte volna s így egy év múlva ezen fizetési osztály 1. fizetési fokozatába fog előlépni.

A törvény nem ismer nem értékelhető szolgálati időt, sőt kifejezetten az összes beszámítható szolgálati idő értékelését, vagyis beszámítását rendeli el.

Ha valamely tisztviselő által fizetési osztályban el-

töltött idő eléri vagy meghaladja a magasabb összegű pótlékhoz megkívánt szolgálati időt, akkor az ehhez való igényt az illető tisztviselő már feltétlenül megszerezte, s nincs oly törvényes rendelkezés, mely az igény érvényesítését később megindított fegyelmi eljárás eredményétől tenné függővé. (Közig. bir. 3070/904. K. sz.)

11. §.

Ezen törvényszakasz az újonnan, vagyis e törvény hatályba lépte után kinevezett állami tanító esetleges előző szolgálati idejének beszámítását biztosítja az előbbi szakaszokban foglaltak szem előtt tartásával.

12. §.

A minősítés, a köztisztviselői minőség folyamánya, ami minden közigazgatási ágnál meg van.

A nyilvános minősítés alapján a miniszternek alkalma lesz a hivatásukat ügyszeretettel, odaadással és tisztult erkölcsi felfogással végző tanítókat jutalmazni. Az automatikus előléptetés a gyengébb tanítóra nem hat serkentőleg és a jobb tanítóra elernyesztőleg hatna.

A minősítés e formája úgy a hatóság, mint a minősített szempontjából kellő biztosítékot nyújt, hogy az szigorú lelkiismeretességgel lesz megejtve.

A végrehajtási utasításban a miniszter elrendeli, hogy a minősítésnél:

1. A működés tekintetében

a) a pedagógiai és a didaktikai készsétség, a szakszerű továbbképzés mérve, a fennálló szolgálati rendelkezések ismerete és különös képességek,

b) a szorgalom, lelkiismeretesség és a hivatás szeretete,

c) a nevelés és tanítás iránya és az e tekintetben elért tényleges eredmény,

d) az iskolán kívül kifejtett kulturális és társadalmi tevékenység;

2. a szolgálati magatartás szempontjából pedig:

- a) az erkölcsi magaviselet,
- b) a tanulókkal és azok szüleivel, gyámjaival való bánásmód,
- c) az előljárók és hatóságok irányában tanúsított magatartás és
- d) a társadalmi rend és hazafiság szempontjából való magaviselet veendő irányadóul.

13. §.

Ez a határozmány, mely teljes szabatossággal megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a tanító előléptetése nem mellőzhető, az érdemes tanítónak a magasabb fizetéshez való igényét kívánja biztosítani, amely igény figyelemmel a javaslat 27. §-ára, a magyar királyi közigazgatási bíróság előtti eljárás útján is érvényesíthető.

A 13. §-ból azonban az is kitetszik, hogy ha valaki az utolsó két minősítése alkalmával, habár csak egyszer is »nem kielégítő« vagy »nem megfelelő« minősítésben részesült, magasabb fizetési osztályba nem léptethető elő.

A minősítés tehát csak az előléptetésre van kihatással, míg az előlépés az egyes fizetési fokozatokban atomatice történik, arra a minősítés befolyással nincs, hacsak az előlépés fegyelmileg meg nem vonatott tőle.

14. §.

Az 1907. évi XXVI. t.-c. 9. §. hatályát veszítette, s így a jövőben címzetes igazgatók 200 kor. fizetés természetével bíró pótlékkal neveztetnek ki.

Az eddig kinevezettek címüket megtartják, de a 200 kor. pótlék a magasabb fizetésbe betudatik, míg azonban oly magas fizetésbe nem jut, mint amennyit a mostani javadalma az igazgatói pótlékkal együtt kitesz, a pótlékot személyi pótlék címen tovább is élvezi.

A kiválónak minősített tanítók jutalmazásáról a jelen törvény még méltányosabban gondoskodik, mert a kiválónak minősített tanítót a miniszter szolgálati ideje

alatt kétszer is előléptetheti, ha az illető az alacsonyabb fizetési osztálynak legmagasabb fokozatával járó fizetést már egy éven át élvezte; vagyis a kiváló tanító a III. fizetési osztály 1. fokozatából a II. fizetési osztály 3. fokozatába és a II. fizetési osztály 1. fokozatából az I. fizetési osztály 3. fokozatába léptethető elő és így 6 évvel előbb éri el a legmagasabb fizetést.

A kezdő fokozatból a III. fizetési osztályba soronkívül senki sem léptethető elő.

15. §.

Ez a szakasz az új illetményrendszernek megfelelően módosítja az érvényben maradt 1907. évi XXVI. t.-c. 14. §-ának 4. pontja d) bekezdését, mely szerint, ha a fegyelmi büntetés a fizetésemelkedésnek bizonyos időre való megvonásból állt, a meghatározott idő a legközelebbi fizetésemelkedésre nézve irányadó szolgálati évekbe nem volt beszámítható. Most a büntetésnek a további előlépésre, vagy előléptetésre nincs kihatása.

16. §.

Ez a szakasz a szerzett jogot biztosítja, még abban az esetben is, ha kedvezőtlen minősítés esetén előléptetésben nem részesülne a tanító. A szerzett jog azonban csak az 1907. évi XXVI. t.-c.-ben biztosított fizetés erejéig, tehát 2600 koronáig terjedhet.

Például, valakinek összesen 25 beszámítható szolgálati éve van. A jelen törvény alapján besoroztatik a II. fiz. osztály 1. fokozatába. Két év múlva előléptetendő volna az I. fizetési osztály 3. fokozatába, azonban kedvezőtlen minősítése lévén, benmarad a II. fiz. osztály 1. fokozatában még 3, vagyis összesen 5 évig, akkor, mivel az 1907. évi XXVI. t.-c. alapján 30 évi szolgálat után, a régi fizetési csoport szerint, 2400, 2500, 2600 koronára van igénye, személyi pótlék címen 100, vagy 200 koronát kap.

Vagy például, egy 7 éves szolgálatú férfitanító most besoroztatik a III. fiz. osztály 2. fokozatába; automaticæ előlép a III. fiz. osztály 1. fokozatába, itt 1800 koronán megakad, mert kedvezőtlen minősítés folytán a II. fiz. osztályba nem juthat be, de a régi törvény szerint. (pl. az I. fizetési csoportban) a 16. szolgálati évében, megilletné 2000 korona, kap tehát 200 korona személyi pótlékot 5 éven át, és ismét 200 koronát a 21. szolgálati évétől kezdve, s ha a 26. szolgálati évében megint kedvezőtlen minősítése van, kap ismét 200 koronát és végül a 31. szolgálati évében ismét 200 koronát, ekkor azonban a 2600 korona legmagasabb összeget elérvén, tovább nem haladhat előre.

Ez a személyi pótlék a nyugdíjba beszámíttatik.

Ugyancsak személyi pótlékot kap az a volt felekezeti tanító, aki pl. valamely felekezeti iskolánál 2000 korona javadalmat élvezett, de állami tanítóvá kinevezetvén, pl. 12 évi szolgálat után a III. fiz. oszt. 1. fokozatába soroztatott be. Ily címen személyi pótlékra, azonban csak az 1893. évi okt. hó 1-től számított szolgálati idő ad igényt.

Ha az V—XI. fizetési osztályokba tartozó valamely állami tisztviselő oly állásra helyeztetik el (soroztatik be, kineveztetik), amely állással egybekötött fizetés eddigi fizetésénél csekélyebb lenne, az új és a régi fizetés közötti különbözetet a fizetés természetével bíró személyi pótlékként kapja meg az esetben is, ha csekélyebb javadalmazású állásra saját kérelmére neveztetett ki s ha az illető új állás más kormányzati ághoz tartozik is, — feltéve, hogy ezen a törvény által biztosított jogáról a kinevezés előtt kifejezetten le nem mondott. (Közig. bir. 2406, 898.)

Az illetmények minden újabb szabályozásánál a szerzett jogok biztosítása az illetmény összegére vonatkozóan csak azt jelenti, hogy az összilletmény kevesebb nem lehet, s hogy a fizetés jellegével bíró, s így a

nyugdíj megállapításánál számításba jövő illetmény nem csorbulhat. (Közig. bir. 2634/906. K. sz.)

17. §.

A törvény ezen szakaszában nagy méltányosság nyer kifejezést, midőn az 1893. év előtt eltöltött időt is elismeri és honorálja, amennyiben feljogosítja a minisztert, hogy az ilyen szolgálati időért 200—600 koronáig nyugdíjba is beszámítható személyi pótlék engedélyezésével díjazhatja az érdemes tanítókat.

Az érdemességről a nem állami tanítókról szóló törvény magyarázatánál bővebb magyarázat van. Itt a részesedésre vonatkozó, kötelező miniszteri kijelentésből álljanak itt a következők:

Balogh Jenő igazságügyminiszter: T. ház! Én teljesen méltányolom azoknak a tanítóknak érdemes hosszú szolgálatát, akik 1893 előtt is a magyar közoktatásügy napszámosai voltak, és ha csak rajtam állana, örömmel járulnék hozzá ilyen módosításhoz. De méltóztassék a 7-ik §-nál általam előbb felhozottakra gondolni, mert itt ismét olyan összegről van szó, melyet ki kellene számítani, azután közölni kellene a t. pénzügyminiszter úrral s csak ő volna hivatott annak pénzügyi részét a költségvetési törvénybe való felvétel végett megfontolás tárgyává tenni. Ebben a percben ilyen tárgyalás lehetetlen.

A t. képviselő úr megnyugtatóására azonban van szerencsém a következő kijelentést tenni. (Halljuk!)

A pénzügyminiszter is hozzájárul ahoz az állásponthoz, hogy igyekezni fog mind a kultuszminiszterium, mind pedig a pénzügyminiszterium évenként a költségvetés előkészítésekor olyképen megállapítani az erre szóló költségvetési tételt, hogy az 1893. év előtti szolgálatnak figyelembe vehetése szempontjából az erre érdemes tanítók szolgálati idejük arányához képest mindnyájan nyugdíjba is beszámítható személyi pótlékban részesülhessenek. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Kíván még valaki szólni? Ha senki nem kíván, a vitát bezárom.

Giesswein Sándor: Megnyugvással tudomásul veszem.

18. §.

A 16. §. alapján, a korábban élvezett magasabb összegű fizetése kárpótlása fejében utalványozott, vagy az 1907. évi XXVI. t.-c. 9. §-a alapján az igazgatói címmel kapcsolatos személyi pótlék beszüntetendő az újabb fizetési többlet, illetve a 17. §. alapján engedélyezett személyi pótlék erejéig.

A tényleges igazgatói pótlék, sem a fizetési többlet, sem pedig az 1903. évet megelőző szolgálati évek után engedélyezett személyi pótlék erejéig be nem szüntethető.

A személyi pótlék természetéből következik, hogy ha az alkalmazott magasabb állásba jut és illetménye emelkedik, a személyi pótlék a többletbe beszámítandó és pedig, ha a személyi pótlék fizetés jellegével adatott, csak a fizetés emelkedése esetén, egyébként pedig az összilletmény emelkedése esetén is. (Közig. bir. 2875/906. K. sz.)

19. §.

Az állami tanítók lakásának a 128000/910. sz. a. kelt rendelethez kiadott V. számú kimutatás szerint a legszükségesebb mellékhelyiségei és épülettartozékai: a kút, a pince, a sütőkemence, a sertés- és tyúkol és az illemhely és a bekerített udvár.

20. §.

Ezen törvényszakasz kötelezi a tanítót, hogy állomáshelyén lakjék. Az elháríthatatlan körülményre azonban figyelemmel van és kivételesen megengedi, hogy a tanító közelfekvő községben lakhassék. A törvényből hiányzik az a rendelkezés, hogy abban az esetben, ha a tanító, pl. lakás hiányában, állomáshelyén nem lakhat, az állam részéről megfelelő fuvardíjban részesíttessék.

21. §.

Az igazgatói pótlék, amely külön teendők díjazására szolgál, a fizetés emelkedése esetén, sem pedig személyi pótlék elnyerése által nem szüntethető be. Ha az igazgatói pótlék megszűnik (lemondás, fegyelmi), az személyi pótlékkal nem kárpótolandó.

Az igazgatói pótlék a nyugdíjba beszámítandó, ha a tanító nyugdíjba helyezésekor igazgatói pótlékot élvez. A beszámítás 3400 koronáig terjed ki. Mivel a törvény világos rendelkezése szerint az igazgatói pótlék csak a tanító nyugalomba helyezésekor számítható hozzá a beszámítható javadalmazáshoz, ezen pótlék után eső nyugdíjintézeti járulék is csak a nyugdíjazáskor vehető ki. Miután az utólagos beszámításnál 50 és 2 % és késedelmi kamat is fizetendő, a nyugdíjjogosult érzékeny összeget köteles fizetni, pl. 400 korona után 20 évre visszamenőleg. Viszont oly illetmény után, amely a nyugdíjellátási igény megnyíltáig bizonytalan javadalmat képez, nem terhelhető meg állandó járulékkal. Mig e kérdés, a nyugdíjtörvény módosításakor szabályozva lesz, a késedelmi kamat törlendő volna, mert annak kirovása nem az igényjogosult hibájából, vagy mulasztásából ered.

22. §.

A miniszternek jogában áll a tanítót ebbeli minőségében más a hivatásával megegyező szolgálati teendőkre is beosztani, illetve kirendelni. Ezen, más szolgálati teendő, sem a szolgálat folytonosságát, sem a nyugdíjjogosultságot nem érinti.

23. §.

Ezen díjak, miután a javadalmazásba be nem számíthatók, nyugdíjba sem számíthatók be.

24. §.

A véderőről szóló 1912. évi XXX. t.-c. 21. §-a értelmében a tanító tényleges egyévi önkéntesi katonai

szolgálatot köteles teljesíteni azért, hogy anyagi gondoktól menten tehessen eleget ezen állampolgári kötelességének is, fizetése 800 koronát meghaladó részének élvezetében megmarad. A levonandó 800 korona helyettesének díjazására szolgál.

Az egyévi önkéntes katonai szolgálat alól csak azok menthetők fel, akik beigazolják, hogy a fent hivatkozott törvény életbelépte, vagyis 1912. évi július hó 7-e előtt megnősültek, vagy anyjukkal, vagy nőrokonukkal alkalmaztatásuk helyén háztartást rendeztek be. Ezek póttartalékba kerülnek.

Az egyévi önkéntességi igényt a tanító legkésőbb a sorozás megkezdésekor, mielőtt orvosi vizsgálathoz állítják igazolni tartozik, mert különben rendes katonai (nem póttartalékba) szolgálatra sorozhatják be.

Az igény igazolásához a helyi iskolai hatóságtól és a községi előljárástól kiállított bizonylat is csatolandó.

25. §.

A 25. §-a első bekezdése az illetményekre vonatkozó igényt szabályozza. Ez a rendelkezés azonban nem érinti azokat a törvényes rendelkezéseket, melyek az illetménynek végrehajtás alávételeire vonatkoznak.

Ha az előléptetésre rendszerint jogosult ellen indított fegyelmi eljárás megszüntetetik, avagy felmentő, vagy pedig a fokozatos előléptetés megvonásánál enyhébb fegyelmi büntetést kimondó ítélettel fejeztetik be, részére a magasabb fizetés alól a naptól utalványozandó, amelytől kezdve a magasabb fizetés őt különben is megillette volna. (1893. évi IV. t.-c. 5. §.)

A rendbíróság, valamint az ezzel egy tekintet alá eső fegyelmi pénzbüntetés az illetőnek fizetéséből közigazgatási úton akkor is behajtandó, ha a fizetés különben a végrehajtás alól ki van véve. (Közig. bir. 1666/901. K. sz.)

Szolgálati viszonyból származó kincstári követelések behajtása végett az államtisztviselők, altisztek és

szolgák fizetéséből az illetékes közigazgatási hatóság bírósági eljárás nélkül havi részletekben az évi fizetés egyharmada erejéig levonásokat eszközölhet. (Közig. bir. 2354/401. K. sz.)

26. §.

Az illetmények folyósítására vonatkozó rendelkezések az 1893. évi IV. t.-c.-ben lefektetett elveknek felelnek meg.

A szabályszerűen kiutalt s jóhiszeműen felvett illetmény az alkalmazott tulajdonává lesz, s annak visszakövetelésére a jogcim hiányzik. (Közig. bir. 2634/906. K. sz.)

Ha a tisztviselő a magasabb összegű illetményre való igényt nyugdíjaztatása vagy elhalálózása előtt már megszerezte, az a körülmény egymagában, hogy nyugdíjaztatása vagy elhalálózása előtt a magasabb illetményt tényleg nem élvezte, nem fosztja meg őt vagy hátrahagyottait azon ellátási előnyöktől, melyek a magasabb illetménnyel törvény szerint járnak. (Közig. bir. 5040/907.)

27. §.

A m. kir. közigazgatási bíróság előtti eljárásnak az 1896. évi XXVI. t.-c. 53. és 83. §-ai alapján van helye.

Magyarázat

a községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók illetményeinek rendezéséről szóló törvényhez.

A jelen törvény az 1907. évi XXVII. törvénycikknek novelláris megváltoztatása, de amely az idézett törvénynek a nemzeti népoktatást biztosító részét érintetlenül hagyja és csupán annak az illetményeket szabályozó rendelkezéseit módosítja.

A jelen törvény egyik sarkpontja az egységes fizetési elv megállapítása, hasonlóan az állami tanítókéhoz. Ebben a törvényben a tanító és tanító közötti válaszfal ledől, és csak némi eltérés van az állami és nem állami tanítóknak a harmadik fizetési osztályban eltöltendő szolgálati idejében és a lakbérben. Ezt az eltérést a törvény az iskolafenntartók anyagi helyzetére való tekintetből és még azon szempontból is fenntartotta, hogy az államnak a saját alkalmazottaival szemben fennálló kinevezési joga és a közvetlen fenntartói kapcsolata kidomboríttassék.

Eltételezve ezen eltéréstől, ebben a törvényben testet öltött az a gondolat, hogy ebben az országban, bármily jellegű iskolában történjék is annak ápolása, érzelem csak egy lehet: a hazaszeretet érzelme, és azokat, akik ennek szolgálatában áldoznak a haza oltárán, azoknak nemcsak egyenlő megbecsülés jár, hanem az állam kötelessége mindazoknak egyenlő megjutalmazásáról is gondoskodni.

E törvény továbbra is érintetlenül hagyja az 1907. évi XXVII. t.-c. 1. §-át, mely szerint:

»A községi és hitfelekezeti elemi népiskolák tanítói köztisztviselők; és törvényesen megállapított járandóságai közigazgatásilag biztosíttatnak.«

Közhivatalnoknak tekintendők azok, kik az állam közigazgatási, vagy igazságszolgáltatási, vagy valamely törvényhatóság, vagy község hatósági teendőjének teljesítésére hivataluknál, szolgálatuknál vagy különös megbízásuknál fogva kötelezvék. (1878. évi V. t.-c.)

A községi és hitfelekezeti tanítókra vonatkozó törvénynek az állami tanítókéval azonos szakaszaira vonatkozó magyarázatai az államiak törvényénél találhatók fel.

1. §.

Ezen szakasz az 1907. évi XXVII. t.-c. novelláris módosítását mondja ki.

2. §.

Ezen szakasz határozottan megállapítja, hogy önálló tanítói teendők ellátására csak rendes tanítói állások rendszeresíthetők, tehát segédtanítói állást szervezni tilos.

Segédtanító csupán mint kisegítőtanító alkalmazható. Segédtanítóul okleveles tanító, vagy a törvényben meghatározott tanítóképezdei tanfolyamot sikerrel végzett tanítójelölt alkalmazható.

Rendes községi, illetve hitfelekezeti tanítónak az az egyén tekintendő, aki elemi népiskolai tanítói oklevéllel bír, rendszeresített állásra törvényszerűen és jogérvényesen megválasztott vagy kineveztetett és az állami hivatali esküt letette.

Törvényszerű a választás, ha az a községi, illetve felekezeti iskolákra vonatkozó és érvényes szabályok szerint folyt le. Jogérvényes a választás, ha a záros határidőben ellene felebbezés nem adatott be, vagy ha a felebbezés elutasításával, a jóváhagyási záradék, a jóvá-

hagyásra illetékes hatóság által, a szabályszerűen felvett választási jegyzőkönyvre ráveztetetik.

Általános jogelv, hogy a felebbviteli hatóság az alsóbb hatóság határozatát a felebbező sérelmére más fél felebbezése nélkül nem súlyosbíthatja meg. (Közig. bir. 1868/902. K. sz.)

Ha az állam valamely községi vagy felekezeti tanító alapfizetésének (nem tandíjpótlásához) kiegészítéséhez 200 koronát meghaladó államsegéllyel járul, a tanító alkalmazása a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásától függ. Ebben az esetben a közigazgatási bizottság, vagy az egyházi hatóság a választást nem hagyja jóvá, csak megerősíti. (1907. évi XXVII. t.-c. 21. §.)

Ha oly községi iskolai tanító választásáról van szó, akinek fizetése 200 koronát meghaladó államsegéllyel egészített ki, ily esetben a választás elbírálása nem a közigazgatási bíróság, hanem a vall. közokt.-ügyi miniszter hatáskörébe tartozik. (Közig. bir. 2653/909. K. sz.)

Dacára annak, hogy a választás törvényszerűsége is kelléke a rendes tanítói minőségnek, ezen kellék egyes formáinak mellőzése folytán a választás jóvá nem hagyható ugyan, de ha már jóváhagyatott, az alakiságok mellőzése nem szolgálhat ürügyül arra, hogy a megválasztott és megerősített tanító, a törvényes eljárás mellőzésével, állásától elmozdítottassék, ha csak a törvényben megállapított és erre okot adó vétséget el nem követi. (Vkm. 22278/891.)

A tanítóválasztásnál követendő eljárás iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter által 44246/902. sz. a. kiadott rendeletnek az a rendelkezése, hogy a választásnál a jobb minősítés és érdemesebb pályázóknak előny nyújtandó, kötelezőleg csak az elnök ajánlati jogában érvényesülhet, ennél azonban tovább nem terjedhet és az iskolaszéknek azt a jogát, hogy a törvényesen minősített s egyébként törvényes kifogás alá nem eső pályázók közül szabadon választhasson, nem korlátozza. (Közig. bir. 850/905. sz.)

A megüresedett tanítói állások csak félévig tölthetők be ideiglenesen, ennek elteltével okleveles tanítóval véglegesen betöltendők. Ha a megüresedett állásra pályázat hirdetik, de az alkalmazás ideiglenessége, t. i. a félévi segédtanítói működés kikötve nem volt, a tanító véglegesen alkalmazottnak tekintendő és állásából csak az illetékes hatóság által hozott fegyelmi ítélettel mozdítható el. (Vkm. 51498/890.)

Rendes népiskolai tanító csakis végleges minőségben alkalmazható, s az ideiglenesség kikötése érvénytelen nem bír. (Közig. bir. 543/901. K. sz.)

Községi iskola fenntartója, csak a polgári község lehet; de községi jellegű az a pusztai iskola is, amelyet több birtokos tart fenn. Ha egy birtokos saját erejéből tart fenn iskolát, de az iskolának felekezeti jelleget nem ad, s azt valamely egyházhatalóság felügyelete alá nem helyezi, az iskola községi jelleget vesz fel. (Vkm. 4501. 896. eln. sz.)

A felekezeti iskolák jogi értelemben vett fenntartója csak a hitfelekezet (de nem a kegyúr, polg. község, vagy több birtokos) lehet. (Vkm. 19790/903.)

Birtokos felekezeti iskolát tarthat fenn; e címen községi iskolai adó alól fel is menthető. (1868. évi XXXVIII. t.-c. 36. §.)

Végleg megüresedett tanítói állásra alkalmazott segédtanító részére az iskolafenntartó államsegélyt nem kap.

Nemcsak a tanítók jól felfogott anyagi érdekéből, de főleg a tanítás eredményessége szempontjából felette kívánatos, hogy a tanítóváltozások lehetőleg a tanév végével, s ne a szorgalmi időszak közepette történjenek. (Vkm. 17897/913.) Hasonlóképen kellene a 128000/910. sz. a. kelt körrendeletet is módosítani és az állami iskoláknál is csak a nagy szünidő első havában betölteni a tanítói állásokat.

A kántortanítói díjlevélnek ama pontja, hogy a tanító állását tanév közben nem hagyhatja el, mint az

oktatás eredményessége érdekében helyes kikötést a vall. közoktatóügyi miniszter jóváhagyólag tudomásul vette. (Vkm. 34470/912.)

3. §.

Ezen szakaszban a tanítónak szolgálati viszonyából az iskolafenntartóval szemben fennálló igénye nyer szabatos meghatározást, mely szerint a tanító fizetést és első sorban természetben nyújtott lakást igényelhet és csak az utóbbi hiányában van joga a megállapított lakáspénzre.

A fizetés ezután is, miként az érvényben levő 1907. évi XXVII. t.-c. 5. §-a megengedi, készpénzen kívül természetben szolgáltatott járandóságokból vagy földbirtok jövedelméből, vagy szolgálmányokból is állhat. A fizetés és a termények kiszolgáltatásának, a földbirtok hasznosítása és a szolgálmányok teljesítésének módját az 1907. évi XXVII. t.-c. 6. és 7. §-ai szabályozzák.

A tanító igényét, csak az iskolafenntartóval szemben érényesítheti. (1907: XXVII. t.-c. 10. §.)

A tanítói illetmények beszedésére és kiszolgáltatására a törvény kifejezetten az iskolafenntartót kötelezi, s ezen kötelezettség elmulasztása esetén végrehajtási eljárás törvényszerűleg csak az iskolafenntartó ellen indítható. (Közig. bir. 2000/907. K. sz.)

A tanítói fizetés fedezetére rendelt községi és felekezeti adók és egyéb szolgáltatások az egyes hozzájárulásra kötelezettekől az ezen szolgáltatások igénybevételére a törvény értelmében feljogosított iskolafenntartó által követelhetők csupán és a tanítóknak maguknak nincsen joguk akár készpénzben, akár terménybeli illetményeiket közvetlenül a hozzájárulásra kötelezett magánfelektől beszedni. (Közig. bir. 3856/905.)

Néptanítók nemcsak fizetésüktől, illetőleg nyugdíjuktól, hanem azon fizetés jellegével bíró egyéb járandóságaiktól, például tanítói földektől sem tartoznak községi pótdadót fizetni, melyeket tanítói minőségükben javadalmuk kiegészítésül élveznek. (Közig. bir. 2111/899.)

Néptanító azon javadalmától, melyet kizárólag tanítói hivatala után élvez, akkor sem fizet községi pótdadót, ha az említett javadalom nem a tanítói állás, hanem valamely alap tulajdonát képező földterület jövedelmét képezi. (Közig. bir. 83/897.)

Néptanítók által tanítói minőségükben birt földdek után sem a tanító, sem a telekkönyvi tulajdonos iskolafenntartó testület községi pótdadóval meg nem róható. (Közig. bir. 778/900.)

Az 1886: XXII. t.-c. 138. §-ában adott mentesség nem értelmezhető másképp, minthogy az a törvényszakaszköz nem kizárólag a néptanítóknak, hanem a néptanítónőknek és az óvónőknek is megadja a községi adómentességet. (Közig. bir. 1235/903.)

Az 1886. évi XXII. t.-c. 138. §-ában foglalt ama rendelkezés, mely szerint a néptanítók hivatalaik után járó fizetések után községi adót nem fizetnek, ingatlan haszonélvezetéből álló javadalmazás esetén nem terjeszthető ki az olyan ingatlanra, mely a tanító működési körén kívül eső községben fekszik. (Közig. bir. 800/906. sz.)

Néptanítók utadómentességének elbírálásánál nem csak az iskolafenntartó által kiszolgáltatott fizetést, hanem az államsegélyt is, mint utadómentest kell számításba venni. (Közig. bir. 256/901. K. sz.)

Néptanítók és családjaik csakis saját személyeiket illetőleg kivetett állami adó alapján kivetendő kézi munka szolgálása, avagy váltóságának lefizetése alól vannak felmentve, de az igavonó állattal bíró tanító, fizetési összegére tekintet nélkül, az igás minimumot fizetni köteles. (Közig. bir. 2730/900. K. sz.)

A fennálló gyakorlat értelmében azon felekezeti néptanítók, akik egyszersmind kántorok is, kántori javadalmuk után csak azon esetben terhelhetők községi pótdadóval, ha megkülönböztető az, hogy az összjavadalomból mennyi esik a kántori és mennyi a tanítói fizetésre, ellenkező esetben pedig a kántortanítók össz-

javadalmazása községi póttadóval meg nem terhelhető. (Közig. bir. 222/903.)

De ha kimutatható is külön a tanítói és külön a kántori, az összilletményből (jelen törvény 25. §-a szerint 1000 koronáig) a tanítói törvényes fizetésig hozzászámított rész feltétlenül községi adómentes és csak fennmaradó tisztán kántori illetmény esik községi adó alá. (Közig. bir. 5188/904.)

A tanítónak munkaváltság címen fizetett összeg a IV. osztályu kereseti adó alapjához hozzászámítandó. (Közig. bir. 11830/911. K. sz.)

A tanítói fizetés egy részét képező termények beszedése és kiszolgáltatása tárgyában tett közig. bizottsági intézkedések ellen csupán abban az esetben van panasznak helye a közigazgatási bíróság előtt, ha az intézkedésben az érték megállapítás sérelmes. (Közig. bir. 1323/910. sz.)

Ha a tisztviselői javadalmat földbirtok haszonélvezete képezi, a birtok évi jövedelme a javadalmat élvező személyében beálló változás esetében az illetőket abban az arányban illeti meg, amilyen arányban szolgálatban állottak, s az egyik a másik felett csupán azért, mert épen a termények beérése és betakarítása idejében állott szolgálatban, nem részesülhet abban az előnyben, hogy az egész évi jövedelem őt illesse. (Közig. bir. 2060/901. sz.)

A tanítói illetmény behajtása iránti kérvény bélyegmentes. (Vkm. 25557/883. P. ü. m. 50742/82.)

4. §.

A tanítók fizetésének, az állomáshelyre való tekintet nélkül történt megállapítása méltányos, a lakáspénznek az állomáshelyekre való tekintettel történt megállapítása igazságos. Mégis, kivált nagyobb községekben és városokban a lakáspénznek változatlan mértéke hátrányban hagyja a községi és hitfelekezeti tanítókat az államiakkal szemben. A miniszteri indokolás szerint a nem állami elemi népiskolai tanítók nagy része természetben nyuj-

tott lakást élvez és mivel az iskolafenntartók több helyen a megállapított minimális lakpénznél nagyobbat biztosítanak, az a különbség arányilag kevés tanítót érint.

Az országgyűlési pénzügyi bizottság szerint a szegényebb iskolafenntartók anyagi erejét sem lehetett továbbmenőleg próbára tenni, mert különben lemondván az iskolák további fenntartásáról, az államra hárult volna azok átvétele.

A 4. §-ban foglalt illetménytáblázat kiigazított, az országgyűlés pénzügyi bizottságának azon elvi elhatározásához képest, hogy a nőtanítók fizetése és lakáspénze, az I-ső fizetési osztályban is egyenlő legyen a férfitanítókéval.

Tekintettel arra, hogy a törvény 3. §-a elsősorban természetben nyújtott lakásra jogosítja a tanítót, az iskolafenntartók a törvényszerű lakás kiszolgáltatására kötelezendők. Mivel azonban az iskolafenntartók közismert szegénységükre hivatkoznak, iskola, illetve tanítói lakás építésére államsegélyt nyerhetnek.

A törvény tárgyalásakor a lakbér államsegélye iránt benyújtott határozati javaslatot az országgyűlés elvetette; de a törvényjavaslat előadója kijelentette, hogy annak tartalma amugy is konszideráció tárgya lesz. Valószínű, hogy ily címen az állami költségvetésben lesz évről-évre egy bizonyos összeg felvéve.

5. §.

Ezen szakasz megállapítja, hogy minden tanítónak törvényszerű alkalmaztatása esetén a kezdő javadalmazás van igénye. Ha azonban a tanító már alkalmazásban volt és más iskolához neveztetik ki, vagy választatik meg, nem ismét a kezdő javadalmazásba soroztatik, hanem abba a fizetési osztályba és fokozatba, amelyre szolgálati ideje jogosítja.

A fizetési fokozatokba és osztályokba való előlépés illetve előléptetés módja ugyanaz, mint az állami tanítóknál. A fizetési osztály fokozataiban a tanító csak

szolgálati ideje után lép elő, míg egyik fizetési osztályból a másikba való előléptetéshez a szolgálati idő nem elégséges, mert itt ezen kívül az érdemesség, de legalább is a kielégítő működés és a megfelelő szolgálati magatartás az irányadó.

6. §.

A férfi- és nőtanító fizetése között az az eltérés áll fenn, hogy a férfi két, a nő négy évet tölt a kezdő javadalmazásban. Az állami és nem állami tanítók között pedig fizetés tekintetében az a különbség mutatkozik, hogy a III. fizetési osztályban az államiak 12 évet, a nem államiak 15 évet töltenek. A törvény ezen fizetési osztályban a szolgálati időnek ilyenén való megállapításánál az iskolafenntartók anyagi helyzetét vette figyelembe.

7. §.

Ezen szakasz értelmében úgy a magasabb fizetési osztályba való előléptetésre, mint a magasabb fizetési fokozatba való előlépésre az a szolgálati idő szolgál, melyet a tanító 1893. évi okt. hó 1-től kezdve, rendes tanítói minőségben és érvényes képesítéssel, bármely nyilvános iskolában és a 7. §-ban felsorolt tan- és nevelőintézeteknél, megszakítás nélkül eltöltött.

Míg a nyilvános iskolák bármelyikénél, tehát a magán, társulati és szerzetes iskoláknál (akár apáca, vagy férfi szerzetesi minőségben is (Vkm. 20974/913.) eltöltött rendes tanítói szolgálat beszámíttatik, a magán- vagy társulati tan- és nevelőintézeteknél eltöltött szolgálati idő — amelyek, habár nyilvánossági joggal bírnak is, de nem nyilvános intézetek — nem számíttatik be.

Nyugdíj szempontjából azon idő is beszámítandó, amelyet a tanító valamely véglegesen megüresedett vagy újonnan szervezett álláson mint segédtanító eltöltött, ha ugyanazon állásra mint rendes tanító megválasztott, de magasabb fizetés szempontjából ez az idő be nem számítható. (Vkm. 37290/892.)

A szolgálati idő beszámításánál roppant ellentétek vannak a községi és hitfelekezeti és az állami tanítókra vonatkozó, valamint a jelen és az 1875. évi XXXII. t.-c. között. Az állami tanítóknál pl. a felfüggesztett állapotban töltött idő akkor számíttatik be, ha illetményeinek teljes élvezetében meghagyatott, vagy az illetmények utólag kiutalványoztattak. Ezzel szemben a községi vagy hitfelekezeti tanító szolgálati ideje egyes esetekben még az állásától való elmozdítása esetén is beszámíttatik, csak ha kétszer lett az állásától elmozdítva, akkor nem igényelheti az újra való alkalmazásnál a beszámítást.

Igazolt pl. a megszakitás, ha a tanító tőle független körülmények miatt volt kénytelen állását elhagyni. Ha valaki az állásától elmozdított, ez csak nem tőle független körülmény?

Az 1875. évi XXXII. t.-c. 12. §-a szerint aki fegyelmi itélettel hivatalától elmozdított, az nyugdíjjogosultságát elveszti. A jelen törvény ezen rendelkezést nem helyezte hatályon kívül, így aztán elő áll az az eset, hogy ha újabb alkalmazást nyer az illető, előbbi szolgálata a nyugdíjjogosultságra elveszett, de a magasabb fizetésre való igénye fennáll.

Tanítóknál a szolgálatról való lemondásnak az 1875. évi XXXII. t.-c. 8. §-ából és az 1907. évi XXVI. t.-c. 3. §-ából kitetszőleg a szolgálat megszakításának a szolgálatból eredő jogigényekre nincsen feltétlenül megszüntető hatálya.

Ha a tanító nyugdíjintézeti jogosultságának, vagy korpótlékának megállapításánál a lemondás előtt töltött szolgálati idő már beszámíttatott, s ez által elismertetett, hogy ezen igények szempontjából a lemondásnak nincsen megszüntető hatálya: a lemondásnak az igényelhető magasabb fizetés megállapításánál sem lehet megszüntető hatályt tulajdonítani. (Közig. bir. 3626/908. sz.)

A nyugdíjazásnak nincsen az a jogkövetkezménye, hogy az ezt megelőző szolgálat — ha azt az illető később újra folytatja — meghatározott tartamú szolgálat

folytonosságához kötött igények megállapításánál figyelmen kívül hagyassék. (Közig. bir. 379/908.)

Az állami tanító más szolgálati teendőkre is beosztatható illetményei mellett, míg ha valaki az 1875. évi XXXII. t.-c. 8. §-a alapján szolgálatát pl. tanfelügyelői hivatalban kezdte, ezen szolgálati ideje nyugdíjba és állami tanítói szolgálatába beszámíttatik, de ha községi vagy felekezeti tanító lesz, nyugdíjba beszámíttatik ugyan a tanfelügyelőségnél töltött szolgálata, de magasabb fizetés szempontjából figyelembe nem jöhet, sőt szolgálatát a kezdő javadalmazásban kezdi meg.

Abban az esetben, ha a tanító betegség, vagy egyéb tőle nem függő ok miatt volt kénytelen tanítói működését abbahagyni és ezt a körülményt a kir. tanfelügyelő előtt igazolta, a szolgálat megszakítása igazoltnak tekintendő. Arról, hogy a kényszerítő körülmények igazolása megtörtént, a kir. tanfelügyelő igazolványt tartozik adni. (Vkm. 76000/907. 6. §.) Ha a megszakítás fizetés szempontjából igazoltnak vétetett, úgy nyugdíj szempontjából is beszámítandó. (Vkm. 4413/908.)

Az igazolatlan megszakítás előtt eltöltött idő nem számítható be, vagyis az teljesen elveszett. A szolgálati idő megállapításánál csak a szabadságon töltött, de egy évet meg nem haladó idő számíttatik be, míg más, bármily címen igazolt megszakítási idő, a szolgálati idő megállapításánál figyelembe nem jöhet. Hogyan kell ezt érteni?

Úgy, hogy pl. valakinek van 8 rendes tanítói szolgálata; beteg lesz, a végkielégítést nem veszi igénybe, állásáról lemond, az okot a tanfelügyelő előtt igazolja, erről igazolványt kap. Két év és 6 hó multán egészséges lesz. Újra kinevezik, vagy megválasztják. Lesz tehát 2 és $\frac{1}{2}$ év igazolt megszakítása. Ez a két és fél év azonban nem lesz az elmúlt 8 évhez hozzászámítva, hanem a további szolgálatához lesz az elmúlt 8 év számítva, vagyis fizetésben ott folytatja, ahol két és fél év előtt elhagyta. — Egy másik példa: Valaki 1894. évi szept.

hó 1-én kezdett szolgálni; majd 1900-ban igazolt ok miatt állását elhagyta; de 1912-ben visszatért. Most kéri csak igazolt megszakításának beszámítását. Eredmény: 1894 szept. 1-től 1912 szept. 1-ig eltelt 18 év; szolgálat nélkül töltött 12 évet, az új törvény szerint beszámítható szolgálati ideje 6 év. — Nyugdíjnál az igazolt megszakított szolgálati idő teljesen érvényesül, de az illető az évi járulékot és késedelmi kamatot tartozik megfizetni.

8. §.

Ez a rendelkezés annak a tanítónak, aki valamely nyilvános népiskolától, tan- és nevelőintézettől, más iskolához megy át, biztosítja az előbbi állásával kapcsolatban az illetmények tekintetében szerzett jogait. — Például ha valakinek 26 évi állami szolgálati ideje van, illetménye 2400 korona. Átmegy jövőre felekezeti iskolához; ott azonban csak 1893-tól számít a szolgálati idő, tehát csak 20 évi szolgálati év után 2000 korona illetné meg, mégis az állami szolgálati ideje után nyeri illetményét és aszerint is lép elő a fizetési osztályokba és fokozatokba.

9. §.

A törvény ezen szakasza a szolgálati idővel kapcsolatos rendelkezéseit kiterjeszti a multra. A már alkalmazásban levő tanítók szolgálati idejüknek megfelelő fizetési osztályokba és fokozatokba soroztatnak be és csak azoknak a magasabb illetményei tartatnak függőben, akik fegyelmi vizsgálat alatt állanak. A miniszeri indokolásban felemlített példa itt méginkább nem megfelelő, mert itt 21 év után besorozásnak nincs helye, mert csak 1893 év okt. hó 1-től számít a szolgálati idő. (Lásd az állami tanítók 10. §-át.)

Egy felekezeti tanítónak betöltött 19 éve lehet. Besorozandó tehát a 20. évvel a II. fizetési osztály 3. fokozatába; ebben marad még egy évig, azután előlép a II. fiz. osztály 2. fokozatába.

10. §.

Ezen szakasz a minősítésre illetékes tényezőket, a minősítés idejét, fokát és nyilvántartását állapítja meg.

11. §.

A törvény tiszteletben tartja a hitfelekezeti iskola-fenntartók azon jogát, hogy tanítóikat maguk is minősítsék illetékes hatóságuk által.

Ha a miniszter valamely tanítót működés vagy meg nem felelő szolgálati magatartása miatt nem léptetne elő, az nemcsak azt jelenti, hogy az előléptetéssel járó többlet fedezésére nem engedélyez államsegélyt, hanem ezen fizetésrendezésének lényegéből folyólag megszünteti a tanítónak ezen többletkez való igényét nemcsak az államkincstárral, hanem az iskolafenntartóval szemben is. Ennélfogva az a tanító, akinek előléptetését a miniszter megtagadta, az iskolafenntartótól még abban az esetben sem tarthat igényt magasabb fizetésre, ha az iskola nem államsegélyes.

Az egyes fizetési fokozatokban való előlépésre a minősítésnek kihatása nincs, tehát — hacsak fegyelmi büntetés nem gátolja a tanítót az előlépésben — az még meg nem felelő minősítés esetén is előlép egyik fokozatból a másikba.

Végtelen nagy liberalizmusról tesz tanúságot a törvény azon rendelkezésében, hogy a kir. tanfelügyelő és az illetékes egyházi hatóság eltérő minősítése esetén, a minősítés érdemében a miniszter dönt és ez a minősítés az előléptetés szempontjából kötelező. Evvel a törvény a tanítóság érdekeit bármily iskolafenntartóval szemben megvédelmezi.

A minősítés nyilvános, ha azt a tanító sérelmesnek találná, annak megállapítását fegyelmi úton felülvizsgálat alá vetetheti.

12. §.

A kir. tanfelügyelő, illetve helyettesének és az illetékes egyházi hatóságnak minősítése oly időben fog a

tanítóval közölni, hogy ha azt előléptetés szempontjából sérelmesnek találná, a fegyelmi felülvizsgálatot még kellő időben kérelmezhesse.

A minősítésnél azok a szempontok irányadók, amelyek az állami tanítókra vonatkozó szakasznál közöltettek.

Ily minősítési eljárás mellett a tanfelügyelő naponként legfeljebb két tanító tanosztályát látogathatja meg. Lelkiismeretes vizsgálatnál többet nem is minősíthet.

13. §.

Ha a tanító minősítése megfelelő, az egyes fizetési osztályokban eltöltött szabályos idő elmúltával, okvetlenül előléptetendő.

14. §.

Ezen szakasz az 1907. évi XXVII. t.-c. 4. §-át nemcsak pótolja, hanem még kedvezőbb elismerésben részesíti az érdemes tanítókat, amennyiben a kiválóan érdemes tanítók szolgálatuk tartama alatt kétszer is előléptethetők és pedig a III. fizetési osztály 1. fokozatából a II. fizetési osztály 3. fokozatába és a II. fizetési osztály 1. fokozatából az I. fizetési osztály 3. fokozatába, ha az előbbi fizetési osztály legmagasabb fokozatában már egy évig működtek. Így a kiválóan érdemes tanítók 6 évvel előbb jutnak az első fizetési osztályba.

A soronkívüli előléptetést kérelmezni nem lehet, mert ezt a miniszter, a kir. tanfelügyelő felterjesztése folytán a költségvetésben felvett összeg arányában teljesíti.

15. §.

Ha a fizetést az iskolafenntartó, pl. hitfelekezet adja, az előléptetés joga az iskolafenntartóé. Itt ismételve kiemelendő, hogy amikor a tanító minősítése megfelelő, az iskolafenntartó okvetlenül köteles a tanítót előléptetni. Ha ezt megtagadná, a tanító a közigazgatási bizottság előtt panasszal élhet. Ha az iskolafenntartó az

előléptetéssel járó fizetési többletet saját erejéből nem volna képes kiszolgáltatni, államsegélyt vehet igénybe.

Abban az esetben, ha a tanító bármily címen fizetés természetével bíró államsegélyt élvez, vagy ha az első előléptetésnél az iskolafenntartó államsegélyt kér, az előléptetés joga egyedül a vall. közoktatóügyi minisztert illeti meg. Azonban ilyen esetben is a miniszter köteles az illetékes egyházi hatóság véleményét meghallgatni.

16. §.

Ezen szakasz által biztosított a jelen törvényben megállapított illetményt meghaladó tanítói fizetés érintetlenül hagyása. Például: egy tanítónak a törvény életbeléptekor 2600 kor. alapfizetése és 500 kor. korpótléka van, de 20 évi szolgálati ideje után csak 2000 korona fizetésre tarthat igényt, az 1100 korona többletet személyi pótlékként tovább élvezi, még abban az esetben is, ha a korpótlék eddig államsegélyből fedeztetett is. Tehát sem az iskolafenntartó által biztosított összeg, sem az államsegély meg nem vonható a tanító személyétől.

Vagy például: a tanító alapfizetése eddig 1400 korona, korpótléka 400 korona volt; szolgálati ideje 11 év. Besoroztatik a III. fizetési osztály 2. fokozatába 1600 korona fizetéssel. A 200 korona különbözetet személyi pótlék címen addig élvezi, míg a III. fizetési osztály 1. fizetési fokozatába előlép.

Kiemelendő a törvényszakasz harmadik bekezdése, mely arról intézkedik, hogy a most működő tanítónak nem lehet kisebb fizetése, mint amennyi neki az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben megállapított alapfizetés és korpótlék szerint bármikor járna. Ehhez az (1000, 1100, 1200 kor. alapfizetés és hatszor ismétlődő ötödéves korpótlék) javadalomhoz még akkor is igénye van, ha kedvezőtlen minősítés esetén előléptetésben nem részesülne. Vagyis a törvény életbeléptekor már alkalmazásban levő tanítónak a legrosszabb esetben is, legalább annyi fizetése

biztosítva van, mint amennyi az 1907. évi XXVII. t.-c. szerint neki járna.

A személyi pótlék, akár az a jelen törvényszakasz alapján jár, akár azt a tanító már az 1907. évi XXVII. t.-c. 4. §-a alapján élvezi, beszünttetetik, ha fizetése szolgálati ideje után emelkedik, vagy ha a jelen törvény 28. §-a alapján az 1903. évi október hó 1-ét megelőző szolgálata után személyi pótlékot fog nyerni.

17. §.

Ez a törvényszakasz megszünteti az iskolafenntartónak azt a jogát, hogy a több tanítóval bíró iskolánál a nőtlen tanítók és tanítónők, valamint az ugyanazon iskolánál működő tanító és tanítónő házastársak természetben való lakását, illetve lakásbérét a helyi iskolai hatóság a törvényben megállapított módtól eltérően is rendezheti.

A törvény szerint minden tanítónak természetben nyújtott törvényszerű lakásra és ennek nem léteben a teljes lakbérre van igénye. Csonka lakást, vagy lakbérpótlékot senki sem köteles elfogadni. A házastársak egyikét a törvényszerű lakás, a másikat a teljes lakbér, vagy mindkettőt a teljes lakbér illeti meg. Az iskolafenntartó, ha több törvényszerű lakással rendelkezik, jogosult megállapítani, hogy a házastárs tanítók melyikben lakjanak, feltéve, ha egyikük valamely lakáshoz, mint állásához kapcsolt illetményre még jogot nem szerzett.

A jövőben létesítendő tanítói lakások két lakószobájának együttesen 40 m² alapterületűnek kell lennie.

A mostani törvényszerű lakásokat az 1897. évi 72370. sz. a. kelt miniszteri rendelet szabályozza. A szobáknak 25—30 m², a konyhának 20 m², a kamarának 12 m², a pincének 20 m² területűnek kell lenni; a szobák magassága 3,8 m. Ezenkívül a lakás tartozéka még a kút, a padlás, a külön árnyékszek, a baromfiól, a faszin és kisebb helyeken a sütőkemence. Ha a tanító

gazdálkodik, t. i. ha a javadalma földbirtokból áll, még a szükséges istálló, felszer és sertésól is létesítendő a lakáshoz.

Ha az iskolafenntartó a tanító lakbérét az állami tanítók lakáspénze arányában saját erejéből felemeli, ennek következtében a tanító fizetésekiegészítő államsegélye érintetlen marad.

Ha a tanítónak az iskolafenntartó törvényszerű lakást nem ad, vagy ha a tanító ilyet a községben nem bérelhet, jogosult a szomszéd községben lakni, de akkor a tanító fuvar költsége az iskolafenntartót terheli.

Általános érvényű jogszabály, hogy a fák és egyéb beültetett növények, mielőtt a talajban gyökeret vernek, az ingatlan alkatrészeivé válnak és a földtulajdonos tulajdonába mennek át. Ennélfogva a tanítói lakás telkére beültetett fák az utód használatába mennek át, azokat az előbbi tanító el nem viheti. (Közig. bir. 33749/907.)

18. §.

A segédtanító csak kisegítőnek tekintendő, azért segédtanítói állást szervezni tilos. A segédtanító javadalma csak tiszteletdíj, azért részére sem díjlevelet, sem javadalmi jegyzőkönyvet nem köteles az iskolafenntartó kiállítani. A segédtanító illetményeinek behajtása, mivel díjlevél nélkül van alkalmazva, nem tartozik a közigazgatási bizottság, hanem a járásbíróság hatáskörébe. (Minisztertanács 1907. ápril. 18-án, 17219/907. Ig. ü. m. sz.)

A jelen törvény szerint segédtanító államsegélyben nem részesülhet. Mégis, ha a tanítói állást az iskolafenntartó egy nem tőle függő okból, például, az ideiglenesen nyugdíjazott tanító vagy elhalt tanító özvegye miatt nem töltheti be, s ha az ideiglenesen nyugdíjazott fizetésekiegészítő államsegélyt élvezett, a segédtanító, a rendes tanító helyi javadalmának kiegészítésére 800 koronáig államsegélyben részesül. (Vkm. 1912. évi 179453. sz. r. és 1907. évi XXVII. t.-c. 2. §.)

Nem alkalmazhat segédtanítót az az iskolafenntartó, aki a megüresedett tanítói állást csak azért nem tölti be rendestanítóval, mert a pályázók még katonai kötelezettségüknek nem tettek eleget.

19. §.

Az általános ismétlőiskola vezetéseért élvezett díjazás a tanítói fizetésbe beszámíttatik.

20. §.

A katonai szolgálatra bevonult rendes tanító részére engedélyezett államsegély, a segédtanítót megillető 800 koronáig, a segédtanító díjazására fordítható. A 800 koronán felüli illetmény a rendestanítót illeti.

21. §.

Ezen határozmány nem érinti azokat a törvényes rendelkezéseket, amelyek az illetmények végrehajtása alá vételére vonatkoznak.

Amennyiben a tanító fizetéséből az állampénztár az országos nyugdíj és gyámintézeti járulékokat le nem vonná, úgy az iskolafenntartó jogosult levonni, mert ellenkező esetben az 1891. évi XLIII. t.-c. 12. §-ából eredő szavatosságnál fogva az iskolaszék köteles megfizetni.

22. §.

A törvény csak a községi és hitfelekezeti elemi népiskolák fenntartóit kötelezi arra, hogy az iskoláikban alkalmazott tanítók járandóságait a jelen törvényben megállapított összegekig kiegészítsék.

A magán és társulati iskolák fenntartóira a törvény kötelező ereje nem hat ki, mert ezek fenntartói közjogi alanyoknak nem minősülnek.

A birtokos által fenntartott iskola magániskolának nem tekinthető, mert nem magánvállalkozás jellegével bír, nem a birtokos személye van felruházva

iskolafenntartási joggal, hanem a birtokélvezet. A birtokos úgy az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 36. §-a, mint az 1907. évi XLV. t.-c. értelmében köteles a birtokon levő tan-kötelesek iskoláztatásáról gondoskodni. Ez a kötelezettség adja meg a birtokosnak (akár egyén, akár részvénytársaság a birtokos) a közjogi alany természetét és ebből ered az általa fenntartott iskola közjogi jellege.

Hogv ez valóban így van, igazolja az a ténykörülmeny, hogy a kincstári iskolák (itt az állam a birtokos) a törvényjavaslatban az állami iskolák csoportjába soroltattak, de a képviselőház közoktatásügyi bizottsága kimondotta, hogy ezek felekezeti iskolák, ezt az országgyűlés is elfogadta és a jelen törvény alá soroztatta be. Erre nézve még álljon itt az alábbi döntvény.

E könyv szerkesztőjének, mint előadónak következő javaslata terjesztetett fel a veszprémmegyei közig. bizottság útján 1226.911. kb. sz. a. a Miniszterhez.

»Nevezett tanító hiványát és mellékleteit azzal terjesztem fel, hogy méltóztassék rendeleti úton szabályozni az egyes birtokosok, vagy részvénytársaságok által fenntartott iskolák jellegét, mivel, miként a jelen ügyből is látni méltóztatik, az iskolafenntartó felekezetnélkülinek mondja iskoláját.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. nem ismer felekezetnélküli iskolákat, csupán állami, községi, felekezeti és magán, vagy társulati iskolák vannak.

Az egyes birtokosok és részvénytársaságok pld. bányatársulat, iskoláikat magániskoláknak minősítik és ez alapon felekezetnélkülinek nevezik.

A magániskolák jogitermészetét az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 16. §-a világosan tisztázván, a birtokos, vagy részvénytársaság által fenntartott iskola nem minősülhet magániskolának, mert a most hivatkozott törvényszakasz szerint a birtokos nem okleveles tanító, a részvénytársaság pedig nem iskolafenntartásra alakult társaság. A magániskola fogalmát kellőképen megvilágítja az 1908. évi XLVI. t.-cikkhez, mint törvényjavaslathoz

fűzött miniszteri indokolás is, midőn azon iskolákat mondja magániskoláknak, melyek magánvállalkozás jellegével bírván, az iskolatulajdonosnak jövedelmi forrásul szolgálnak.

Hogy a birtokosok és részvénytársulatok által fenntartott iskolák csakugyan nem magániskolák, tehát nem is felekezetenküliek, igazolja az 1896. évi XXVI. t.-c. végrehajtására a közigazgatási bizottságok számára kiadott 4501/896. sz. a. kelt utasítás, mely szerint a *pusztai* iskolák községi jellegűek és csupán abban az esetben tekinthetők felekezetieknek, amikor azt a birtokos egyedül tartván fenn, az alapítólevélben felekezetinek jelenti ki és az illetékes egyházi főhatóság vezetése alá helyezi. Nyilvánvaló e törvényes rendelkezésből, hogy a birtokosok és részvénytársaságok által fenntartott iskolák magán vagy társulati iskolák nem lehetnek.

Ezen álláspontot megerősíti Nagyméltóságodnak 144000/910. sz. a. kelt rendelete is, melyben a magániskolák elbírálása alá a birtokosok és részvénytársaságok által fenntartott iskolákat nem vonja be.

Dacára, hogy e kérdés az előbb hivatkozottak és az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 36. 44. és 47. §§-ai által is tisztázottnak tekinthető, mégis, hogy a szóalatti birtokosokkal a hosszúra nyuló elvi vitának vége szakadjon, tisztelettel kérem, hogy nagybecsű rendelettel az ügyet a fenti értelemben tisztázottnak kijelenteni méltóztassék.

Veszprém, 1911. VII/15.«

»Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter. 99690. sz.
— Veszprémvármegye közigazgatási bizottságát értesítem, hogy a f. évi 1226. számú jelentésében a társulati és magániskolák jogi természetét érintőleg előadottakat a magam részéről a fennálló törvények alapján helyesnek tartom s utasítom a bizottságot, hogy az esetleg fennforgó vitás kérdéseket, a fenti jelentésében elfoglalt álláspontja alapján tárgyalja. — Budapest, 1912. július 19.«

Ebből most már világosan megállapítható, hogy az ugynevezett uradalmi, ipari és gyári vállalatok által fenntartott iskolák nem magániskolák, hanem a birtokos (társaság mint jogi személy) által fenntartott felekezeti, vagy községi jellegű iskolák, tehát a jelen törvény rendelkezései rájuk is kötelezőleg kiterjednek.

Amennyiben az iskolafenntartó még eddig államsegélyt nem vett volna igénybe, úgy azért legkésőbb 1913. évi szeptember hó 30-ig folyamodhatik. Ha ezt elmulasztja, vagy igénybe venni nem akarja, úgy a tanító fizetése az iskolafenntartó terhére 1913. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal biztosítottak tekintetik. Ha pedig behajthatatlan és e körülmény megállapítása után az iskolafenntartó még sem veszi igénybe az államsegélyt, az iskolafenntartó abban a községben elveszti iskolafenntartói jogát. (1907. évi XXVII. t.-c. 13. §.)

23. §.

Azon tanítók fizetése, kik már eddig is bármily címen államsegélyt élveztek, külön kérelem nélkül, hivatalból egészítettnek ki államsegéllyel, de csak úgy, ha az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben megállapított egyéb feltételek az iskolafenntartó részéről már teljesítettek.

24. §.

Államsegély igénybevétele céljából a tanítói javadalom újra nem értékelhető. Érvényben maradnak az 1893. évi XXVI. t.-c. és az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján felvett javadalmi jegyzőkönyvekben foglalt érték megállapítások.

Midőn a tanítói állás megüresedik és a javadalom az 1893-iki összeírás alapján van értékelve, új értékelés alá veendő a javadalom és pedig az 1907. évi XXVII. t.-c. 8. §-a szerint. Az államsegély az új értékelés alapján lesz utalványozva.

Az 1893. évi értékelés szerinti állások tényleges javadalma most némely helyen több száz koronával

magasabb lesz, mint azon állásoké, melyek államsegélyt nem nyertek eddig, mert a régi értékelésnél a kántor-tiszta haszon és az alacsony piaci árak vannak érvényben.

25. §.

A kántortanítói fizetés, amennyiben szétválaszthatatlannak van minősítve, megfelelő. A tanítói fizetéshez a kántoriból annyi veendő hozzá, amennyi 1000 koronáig szükséges. A föl nem használtatott rész kántorinak marad. Ha a tanítói és kántori javadalom el van különítve, hasonló az eljárás. Ha a tanítói és kántori javadalom el van ugyan különítve, de a tisztán tanítói több mint 1000 korona, az mind beszámítandó javadalmat képez.

26. §.

E kedvezmény érvényesítésénél az összes községi lakosok, illetve felekezeti iskolánál, az illető felekezethez tartozó összes hivek összesített adóját, — nem pedig egyes tagoknak az iskolafenntartásához való egyéni hozzájárulását — kell számítani.

Az a birtokos, aki az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 36. §-a alapján iskolát tart fenn és az iskola fenntartására, azon birtoka után, melyen az iskola áll, egyenes állami adójának 5%-nál nagyobb összeget fordít, államsegélyre jogcímet nyert.

27. §.

Némely iskolák külön illetményszabályzattal bírnak; pl. Budapesten a községi iskolák. A törvény 22. §-a ezen tanítóknak is biztosította a jelen törvényben megállapított illetményeket, azonban a fizetés rendszer lényegéből eredő határozmányok ezekre a tanítókra nem alkalmazhatók.

Amennyiben egyes — nem államsegélyes — iskolák fenntartói tanítóiknak külön rendszeren alapuló, oly mérvű fizetést adtak, amely az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben

biztosított illetményt elérte vagy azt felül is multa, de külön érvényben levő illetmény szabályzatuk nem volt és ilyent nem is alkotnak, minden tekintetben e törvénynek az illetményekre, valamint az előlépésre és előléptetésre vonatkozó rendelkezései alá esnek. Dacára ennek, ilyen iskoláknál alkalmazott tanítók magasabb illetménye, működési vagy személyi pótléka, még abban az esetben is csorbíthatatlanul kiszolgáltatandó, ha az a szolgálati idő folyamán, a jelen törvényben biztosított illetményt felülmulná is, mert az illetményhez szerzett állandó igény le nem szállítható. (Közig. bir. 2875/906.)

Ha valakinek bármely iskolánál valamely korpótléka e törvény jogerőre emelkedése után válik esedékessé, az illető azon naptól fogva élvezi a korpótléknak megfelelő személyi pótlékot, amikor a korpótlék esedékessé vált volna. Ha azonban az illető szolgálati ideje után, már a megfelelő fizetési osztályba soroztatott, ily személyi pótléka igénye nincs.

28. §.

Az 1893. évi október hó 1-sejét megelőzőleg eltöltött szolgálati idő után azon érdemes tanítók, kik a jelen törvény alapján fizetéskiegészítő államsegélyt élveznek, 200—600 koronáig terjedő és nyugdíjba beszámítandó személyi pótlékban részesülhetnek. A személyi pótlékhoz, mint államsegélyhez tehát két feltétel szükséges. Az első, hogy a tanító a jelen törvény alapján fizetéskiegészítő államsegélyt élvezzen, a második az érdemesség.

Az érdemesség elbírálása igen fontos körülményektől függ. Itt feltétlenül a tanító iskolán kívüli működése és hazafias magatartása az irányadó.

Nem elég, hogy ha valaki az iskolájában kötelességét teljesítette, mert azért tisztességes fizetést kap, hanem a társadalmi téren kifejtett közhasznú tevékenység az érdemesség egyik része. A másik rész a hazafias magatartásban rejlik. Nem elég érdem a haza ellen nem

vétkezni, hanem a hazaszeretet ápolását, a hazához való hív ragaszkodást nyilvános cselekvéssel is igazolni kell. Az érdemesség elbírálása a kir. tanfelügyelők hatáskörébe tartozik, de a miniszter az egyházi főhatóságot is meghallgathatja, ha annak szükségét látja.

Ez a személyi pótlék egészben vagy részben csak akkor szüntethető be, ha a fizetés ezzel a 3200 koronát meghaladja.

Miután az állam nem kötelezhető arra, hogy az államsegélyes tanítónak személyi pótlékot adjon, a nem államsegélyes iskolák fenntartói sem kötelezhetők, hogy az 1893. év előtti szolgálatért személyi pótlékban részesítsék tanítóikat.

29. §.

Ez a szakasz a szerzetesrendi tanítók illetményeit az 1907. évi XXVII. t.-c.-hez hasonló módon szabályozza.

30. §.

Az illetményekre való igényből eredő kérdésekre nézve minden más eljárás kizárásával (tehát az autonóm hatáskörrel bíró egyházi hatóságokat is figyelmen kívül hagyva) a közigazgatási bizottság jogosult eljárni. Ennek határozata fölött egyedül a vall. közokt.-ügyi miniszter — s nem a közigazgatási bíróság — dönt.

31. §.

E szakaszt az országgyűlés állította be a törvénybe olyképen, hogy az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján szerzett jogok érintetlenül hagyása mellett, az úgynevezett kincstári tanítók is felekezeti tanítóknak tekintetnek.

I. FÜGGELÉK.

A törvény rendelkezése szerint, a már bármily címen államsegélyt élvező tanítók fizetése hivatalból rendeztetik ugyan, de mégis minden községi és felekezeti tanítóra a 40705/913. sz. a. kelt miniszteri rendelet értelmében a szolgálati viszonyra kérdőív állítandó ki.

I. Azokra a tanítókra nézve, akik az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján fizetéskiegészítő államsegélyt élveznek, csupán a kérdőívek kitöltése szükséges. (Melléklet nem kell.)

A kérdőívet a tanító sajátkezüleg tartozik kitölteni. A nem megfelelő adatok közlése esetén nemcsak az esetleges kár megtérítésében anyagilag is felelős, de ezen felül fegyelmi uton felelősségre fog vonatni.

Az iskolaszéki elnök az adatokat a tanító által felmutatandó okmányok alapján felülvizsgálat alá veszi és személyes és anyagi felelősség mellett tartozik azok valódiságát igazolni. Ezért aláírásával és az iskolaszék pecsétjével látja el a kérdőívet.

A kérdőíveknek a kir. tanfelügyelőséghez való késedelmes beküldésének más hátránya nincs, minthogy az illetmények később utalványoztatnak.

II. Azon tanítói állásokat érintőleg, melyek fizetékiegészítéssel egybekötve nincsenek, s a tanítók csak korpótlék, személyi pótlék vagy tandíjpótló államsegélyben részesülnek, a kérdőívhez az iskolaszék még a tanító nevére kiállított díjlevelet, a tanítói állás javadalmáról az 1893. évi 29751. számú és az 1907. évi 140.000. számú körrendeletek alapján fölvetett javadalmi jegyzőkönyveket (tehát a régi és új javadalmi jegyzőkönyveket) és a tanító összes működési bizonyítványait is csatolni tartozik.

III. Az 1893. évi okt. hó 1-seje előtti szolgálati idő alapján engedélyezhető személyi pótlék megállapítása ügyében a miniszter később, de mindenesetre rövid időn belül fog rendelkezni és az utalványozás a kir. tanfelügyelő javaslata folytán fog történni.

Személyi pótlékért folyamodni nem lehet, mert az arra érdemesek hivatalból fognak benne részesíttetni.

Minta a kérdőív kitöltéséhez:

Kérdőív (Név) *Balaton Imre* (Iskola székhelye és jellege) *somhegyi róm. kath. elemi népiskolai tanító(nő)* szolgálati viszonyairól. Vármegye: *Veszprém.* Illetékes m. kir. adóhivatal: *Pápa.* Illetékes egyházi főhatóság: *Veszprémi róm. kath. püspök.* Az iskola székhelye: *Somhegy;* jellege: *róm. kath.;* a tanítói állás sorszáma: *5.* Az állást betöltő tanító neve: *Balaton Imre.*

1. A tanító jelenlegi illetményei:

Az iskolafenntartó által helyi járulékként biztosított		Az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján utalványozott				Az 1908. évi XLVI. t.-c. alapján utalványozott tandíjpótló
alapfizetés	corpótlék	fizetés-kiegészítő	I. corpótlék	II. corpótlék	III. corpótlék	
évi összege koronában		államsegély évi összege koronában				
276	400	724	200	200	—	32

2. E tanítói állás fizetésének évi 800 vagy 600-K-ig való kiegészítésére az 1893. évi XXVI. t.-c. alapján volt-e államsegély utalványozva? *800 koronáig 524 kor.*

3. A tanítói oklevél kelte: *1901. június 25.*

4. Az első hivatali eskü letételének napja: *1907. július 12.*

5. A tanító összes eddigi **végleges rendes** tanítói minőségben eltöltött szolgálatának részletezése (bármely nyilvános népiskolánál, vagy állami, törvényhatósági, községi, hitfelekezeti, vagy a kormány kezelése alatt álló

közalapokból és közalapítványokból fenntartott tan- és nevelőintézetnél):

Mely időtől ?	Meddig ?	Hol ?	Az iskola (intézet) jellege
1901. IX/1.	1905. VIII/31.	Barnag	r. kath.
1905. IX/1.	1906. XII/8.	Szolgálaton kívül	—
1906. XII/9.	1907. X/10.	Borzavár	r. kath.
1907. X/10.	1913. I/15.	Szentgál	községi
1913. I/16.	Mai napig	Csatár	r. kath.

6. A tanítói szolgálat folytonosságában előállott megszakítás (mely időponttól meddig s mi okból?) *1905. évi szept. hó 1-től 1906. évi december hó 8-ig betegség folytán állásáról lemondott. Megszakítás a veszprémvármegyei kir. tanfelügyelőség előtt igazoltatott.*

7. Volt-e egyhuzamban egy évnél tovább szabadságon? (mely időponttól meddig s mi ok- vagy célból?) *Nem.*

8. a) Volt-e jogerős bírói ítélettel hivatalvesztésre ítélve? *Nem.*

b) Állásától az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ának 1. a), b), c) és d) pontjaiban megállapított fegyelmi vétségek miatt elmozdított-e? *Nem.*

c) Állásától más fegyelmi vétség miatt elmozdított-e, s ha igen, hányszor? *Nem.*

d) Volt-e fegyelmi uton korpótlék-igényének bizonyos időre való megvonásával büntetve? (mely időtartamra?) *Nem.*

9. Nincs-e a tanító jelenleg fegyelmi eljárás alatt? *Nincs.*

Kelt Csatár, 1913. évi április hó 8. napján.

Állami tanítók szolgálati viszonya.

Táblázat (Név) *Ferenczy István* (Állomáshely) *Pénzeskút* állami elemi iskolai tanító(nő) szolgálati viszonyairól. Megye (tankerület) *Veszprém. Zircz. m. kir. adóhivatal, állampénztár* megnevezése, melynél az illetmények folyósítva vannak. Az állami elemi iskolai tanító(nő) neve: *Ferenczy István.*

I.

Az 1912. év december hó végén élvezett illetmények feltüntetése :

Évi fizetés koronák- ban	Személyi pótlék (törzsfi- zésbe be- számít- ható)	Termé- szetbeni lakás és lakpénz- pótlék	Lakpénz és lak- pénzpótló állam- segély külön külön fel- tüntetve	Igazgatói pótlék	Igazgatói címmel járó személyi pótlék	Működési vagy helyi pótlék	Jegyzet
2600	200	Term. lakás	—	—	200	—	

II.

Az 1913. év folyamán beállott illetményváltozások fel-
tüntetése, mely időtől:

III.

Az új törvények alapján járó illetmények megállapítá-
sához szükséges adatok:

1. A tanítói oklevél kelte (év, hó, nap) *1880. ju-
nius 16.*

2. Az első hivatalos eskü letételének ideje (év, hó, nap): 1890. okt. 25.

3. Állami, községi, hitfelekezeti s társulatok és magánosok által fenntartott nyilvános népiskoláknál; állami, vagy a kormány kezelése alatt álló közalapokból és közalapítványokból fenntartott intézeteknél; a földmívelésügyi vagy a pénzügyi tárca által fenntartott vagy az államvasúti elemi népiskoláknál rendes tanítói, vagy állami tisztviselői minőségben teljesített szolgálat részletezése:

Mely iskolánál?	Mely időtől meddig? (év, hó)	Összesen (év, hó)
Nemespéteri ref. isk.	1880 IX/1—1890 X/25	10 év 1 hó
Pénzeskúti áll. isk.	1890 X/25, a mai napig	22 év 2 hó

4. Volt-e egyhuzamban 1 évnél tovább szabadságon? (mikortól, meddig?) *Nem.*

5. a) Volt-e jogerős bírói ítélettel hivatalvesztésre ítélve? (Mikortól, meddig?) *Nem.* — b) Volt-e fegyelmi úton a fizetésemelkedésnek bizonyos időre való megvonásával büntetve? (mikortól, meddig?) *Nem.*

6. Nincs-e tanító jelenleg fegyelmi eljárás alatt?
Nincs.

7. Van-e a tanítónak legalább $\frac{1}{4}$ holdnyi kert-használata? *Nincs.*

8. Az igazgató-tanító igazgatása alatt hány tanerő áll? (óvónők és állandó menház-vezetők beszámításával):

Kelt Pénzeskút, 1913. március 8.

Az itt kimutatott s okmányok alapján igazolt adatok helyességét igazolja:

iskolai gondnoksági elnök.

áll. el. isk. igazgató.

II. FÜGGELÉK.

Lakbérosztályba sorozott városok és községek.

Az 1908. évi XXVII. t.-c. 7. §-a alapján a m. kir. miniszterium 5830/1908 M. E. sz. a. kibocsátott körrendeletével azokat a városokat és községeket, melyek az I. lakosztályba (Budapest—Fiume) nem tartoznak, az 1908. év IV. lakbérnegyedétől kezdődő hatállyal tíz évre a következőképen sorozta be a II—VI. lakbérosztályba.

Megjegyzés. A besorozás óta egy-két város, illetve község előnyösebb osztályba soroztatott be. A pótsorozás nem áll rendelkezésre, de ez alig terjed ki 4—5 helysége.

A II. lakbérosztályba tartozó városok és községek:
Győr, Kassa, Kolozsvár, Pozsony, Szeged, Szombathely, Temesvár.

A III. lakbérosztályba tartozó városok és községek:
Arad, Brassó, Debrecen, Kaposvár, Komárom, Marosvásárhely, Miskolcz, Nagyszeben, Nagyvárad, Pécs, Petrózsény, Sátoraljaujhely, Sopron, Szolnok, Trencsén, Zombor.

A IV. lakbérosztályba tartozó városok és községek:
Alsókubin, Balassagyarmat, Besztercebánya, Csáktornya, Csikszereda, Cegléd, Dës, Eger, Eperjes, Kecskemét, Liptószentmiklós, Losonc, Makó, Máramarossziget, Nagybánya, Nagybecskerek, Nagykároly, Nyíregyháza, Nyitra, Oravicabánya, Pápa, Resiczabánya, Szabadka, Szatmárnémeti, Székesfehérvár, Ujvidék, Ungvár, Veszprém, Zalaegerszeg, Zsolna.

Az V. lakbérosztályba tartozó városok és községek:

Alsólendva, Aranyosmarót, Baja, Bán, Bártfa, Békéscsaba, Beregszász, Besztercze, Budafok, Csacza, Czelldömölk, Déva, Dicsőszentmárton, Dombóvár, Érsekújvár, Esztergom, Fehértemplom, Gyöngyös, Gyula, Gyulafehérvár, Hátszeg, Hatvan, Hódmezővásárhely, Igló, Illava, Ipoly-ság, Jászberény, Kalocsa, Karánsebes, Keszthely, Királyhida, Kiskunfélegyháza, Kismarton, Lócse, Lugos, Magyaróvár, Medgyes, Mezőtúr, Munkács, Nagyenyed, Nyakálló, Nagykanizsa, Nyakáta, Nyakörös, Nagyszombat, Nyugatopolesány, Orosháza, Orsova, Ózd, Pancsova, Pöstyén, Rákospalota, Rimaszombat, Salgótarján, Sárvár, Segesvár, Selmech- és Bélabánya, Sepsiszentgyörgy, Somorja, Stubnyafürdő, Szamosújvár, Szarvas, Székelyudvarhely, Szekszárd, Szentes, Szentgotthárd, Szerbnagyszentmiklós, Szikszó, Szilágysomló, Tapolca, Tiszafüred, Torda, Turócszentmárton, Ujpest, Vác, Vajdahunyad, Versecz, Zilah, Zólyom, Zsilyvajdejvulkán, Zsombolya.

A VI. lakbérosztályba tartozó városok és községek:

Abrudbánya, Balázsfalva, Betlen, Boglár, Borgóbrud, Brád, Breznóbánya, Buziásfürdő, Csákiorgó, Csongrád, Csorna, Csurgó, Dárda, Derecske, Detta, Dunaszerdahely, Edelény, Enying, Erzsébetváros, Facset, Fehérgyarmat, Felsőpulya, Felsővízköz, Fogaras, Galánta, Galgóc, Gödöllő, Gyergyószentmiklós, Gyoma, Halmi, Heves, Homonna, Hosszúfalva, Huszt, Ilosva, Jász Kisér, Jolsva, Kapuvár, Karczag, Késmárk, Kézdivásárhely, Királyhelmech, Kiskundorozsma, Kiskunhalas, Kisszeben, Kisujszállítás, Kisvárd, Körmend, Körösbánya, Korpona, Kovászna, Kraszna, Kunszentmárton, Letenye, Léva, Lippa, Magyarcséke, Magyarigen, Magyarláp, Magyarpécska, Magyarrégen, Malaczka, Marczali, Maroshévíz, Morosillye, Marosludas, Mátészalka, Mezőcsát, Mezőkövesd, Miava, Mindszent, Mocs, Módos, Mohács, Monor, Mór, Moson, Muraszombat, Nagybecsköny, Nagydisznód, Nyakikinda, Nyaklak, Nyakmihály, Nyaköröcse, Nagyszalonta, Nagyszőlös, Námesztó, Németbogsán, Nezsider, Nyirbátor,

Óbecse, Ógyalla, Oroszvég, Pacsa, Paks, Palotailva, Pétervására, Puhó, Ráczkeve, Rózsahegy, Rozsnyó, Sajószentpéter, Sárkány, Sárospatak, Siklós, Soroksár, Szászrégen, Szászsebes, Szászváros, Szécsény, Szeghalom, Szempcz, Szenicz, Szerencs, Szigetvár, Szilágycseh, Szolyva, Sztropkó, Tab, Tamási, Tasnád, Tata, Técső, Temesrékás, Topánfalva, Topolya, Tornaalja, Törökbecse, Ujarad, Vágbesztercze, Vágújhely, Vál, Varannó, Verebély, Visegrád, Zenta, Zsibó.

A fentebb fel nem sorolt városok és községek a VII. osztályba sorozottaknak tekintendők.

III. FÜGGELÉK.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter által a főrendiházban a törvény tárgyalásakor 1913. évi márc. hó 13-án mondott beszéd.

Elnök: Kíván még valaki szólni? Senki sem kíván szólni, az általános vitát bezárom. A közoktatásügyi miniszter kíván szólni.

Fankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter: Méltóságos főrendek! Hosszu Vazul püspök úr ömeltósága szíves volt a javaslatot érdemileg tárgyalni, azt általánosságban elfogadni és annak érdemeit kiemelni. Hangsúlyoznom kell azonban azt, hogy ezen érdem engem semmikép sem illet meg, az kizárólag kiváló elődömet illeti, aki e javaslatok alapkövét lerakta, azok alkotását tervezte és irányította. Én a magam részéről teljes készséggel és örömmel fogadtam el azokat és képviselem itt a főrendiházban, mint tettem a képviselőházban is. Mondhatom, örülni fogok, ha sikerülni fog ugyanoly irányban és ugyanoly sikeresen ez országnak közoktatásügyét képviselnem, mint ahogy ez neki három évi működése alatt sikerült. (Tetszés.)

A javaslat érdemére bátor vagyok megjegyezni, hogy ha fennáll is némi különbség az állami és a felekezeti tanítók között fizetés tekintetében, mégis, ha közelebbről nézzük a javaslatban nyilvánuló haladást az 1907. törvénycikkkel szemben és ha az állami tanítók fizetési átlagát vesszük, az átlagát annak, amit hosszú éveken át kapnak: megállapíthatjuk, hogy az állami tanítók fizetése összesen javul 380 koronával a férfitanítóknál és 250 koronával a nőtanítóknál. Ezzel szem-

ben a felekezeti tanítóknál a fizetés javul a férfitanítóknál 547 kor. 50 fillérrel és a nőtanítóknál 432 korona 50 fillérrel. Ennek folytán megállapítható az, hogy az átlagban a javulás az újabb törvényjavaslat alapján sokkal kedvezőbb a felekezeti tanítókra, mint az állami tanítókra nézve. (Helyeslés.)

Ami a lakáskérdést illeti, tagadhatatlan, hogy némi disparitás van a lakások tekintetében, de a tények hozzák magukkal, hogy ezt a kérdést egységesen nem lehet megoldani, mert tudvalevő, hogy a legtöbb felekezeti tanító természetben kapja a lakást. Ezt tehát másképp megoldani nem lehet, mint vagy bizonyos követelményt felállítani a lakásra nézve, ami nagy nehézségekkel járna, vagy megterhelni a hitközségeket azzal, hogy a lakbért kiegészítsék. Azt hiszem, a jelenlegi viszonyok között ennek nem volna célja. Mi mindig arra törekszünk, amint hogy megvannak a törvényes feltételek arra nézve, hogy kellően el legyenek látva az iskolák és azt hiszem, az adott viszonyok között ezen igénynek a lehetőség szerint kellőképp meg fogunk felelni.

Ami Gyurácz Ferenc öméltségának azt a kívánságát illeti, hogy jobban figyelembe vételessék azon tanítók szolgálata, akik 1893 előtt szolgáltak, erre nézve vagyok bátor megjegyezni, hogy a pénzügyminiszter úrral történt megállapodás folytán arra fogunk törekedni, hogy a költségvetési hitelt olyképp állapítsuk meg, az 1893. év előtti szolgálat figyelembe vehetése szempontjából, hogy az arra érdemesek szolgálat idejük arányában mindnyájan személyi pótlékban részesülhessenek. Ennek folytán azok, akik arra érdemesek, mindenesetre személyi pótlékban fognak részesülni. A jelenlegi költségvetésben erre a célra 500.000 korona van felvéve, amelyből 250.000 korona esik az állami és 250.000 a felekezeti tanítókra. Amennyiben az ország pénzügyei megengedik, a következő években nagyobb hitelt lehet igénybe venni. Ennek foka a körülményektől is függ, de mindenesetre törekedni fogunk arra, hogy lehetőleg

mindazok, akik érdemesek, hivatásukat teljes mértékben teljesítik, pótlékban részesüljenek. (Helyeslés.)

Ami pedig Gyurácz Ferenc önméltóságának azt a másik kívánságát illeti, hogy jobban figyelembe vegyük azon tanítók érdekeit, akik katonai szolgálatot teljesítenek és akik már esetleg családdal bírnak, — azt hiszem, ez csak nagyon szörványos esetekben fog előfordulni, miután a tanítók csak 21 éves korukban állanak katonai szolgálatba, tehát nem föltételezhető, hogy ebben a korban már sok családtagjuk legyen. Általában ha az állam biztosítja a tanítók érdekeit minden más téren és ha a katonai kötelezettséget állampolgári kötelezettségnek tekintjük, akkor nekik is hozzá kell járulniok ahhoz, hogy ezt az állampolgári kötelezettséget teljesíthessék.

Ami már most Csernoch János önméltóságának megjegyzését illeti az államosításra vonatkozólag, én teljesen elismerem, hogy olyan nagy terhek átvállalására, aminőket az összes iskolák államosítása róna rá az államra, a mai pénzügyi viszonyok mellett egyáltalán gondolni sem lehet. Ezt a magam részéről különböző okokból sem tartom kívánatosnak; sőt azon kapcsolat folytán, amely a különböző felekezetek egyházai és a magyar állam között évszázadokon keresztül fennáll; és mert el kell ismernünk, hogy az egyházak a tanítás terén mindenkor előljártak s akkor, amikor a magyar államnak kevés alkalma volt, vagy nem volt alkalma kellőleg képviselni és gondozni a közoktatás ügyét, e feladatot és hivatást teljesítették, (Élénk helyeslés.) azt tartom, hogy az egyházak részéről való közreműködés nélkülözhetlen és a közoktatásügy csak nyer azzal, ha ez továbbra is folytatatik. (Helyeslés.)

Szükségesnek tartom azonban azt, hogy az ellenőrzés továbbra is sikeresen fejlesszessék a különböző hitfelekezetek irányadó közegeinek közreműködésével. (Helyeslés.) Miután ugyanis most nagyobb terheket róttunk az államra, és nagyobb szolgáltatásokat vettünk igénybe, így az államnak egyenes kötelessége, hogy

azokra, akiket ily nagy előnyben részesít, nagyobb kötelezettséget is hárítson. Azt hiszem, sikerülni fog ezen köteleességeket különböző egyházak hivatott közegeinek közreműködésével a jövőben is teljesíteni.

Ezt voltam bátor megjegyezni. Azt hiszem, hogy ezekután talán csak félreértés forog fenn, ha főnagyméltóságú primás úr t. kartársamnak az igazságügy-miniszter úrnak kijelentéseit akként magyarázná, mintha az államosításra gondolt volna. Ő a képviselőházban csak azt jegyezte meg, hogy 46 év óta még mindig nincsenek jelentős alapvető kérdéseink a magyar népoktatás terén egybefoglalólag szabályozva. Miután a törvény régebben készült és az ellenőrzés kérdése nincs kellőleg szabályozva, ezek a kérdések a jövőben megoldásra várnak és én kérem is erre az egyházak irányadó közegeinek közreműködését.

Ezekután kérem, méltóztassék a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadni. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Az igazságügyminiszter őexcellenciája kíván szólni.

Balogh Jenő igazságügyminiszter: Nagyméltóságú elnök úr! Méltóságos főrendek! Kegyes engedelmséggel személyes kérdésben csak pár pillanatra kérem szíves türelmüket. (Halljuk!)

T. barátomnak, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak gyengélkedése folytán és megbízásából reám hárult a feladat, hogy e két javaslatot a képviselőházban képviseljem. Eközben a képviselőházban március 4-iki ülésén hozzájárultam Antal Géza képviselő úrnak egy határozati javaslatához, amely egyébként nem tartalmazott mást, mint azt, hogy a kormány a népoktatás egész körére kiterjedő törvényjavaslat előkészítését vegye munkálatba. A magam részéről is ki kell hogy emeljem, egyrésztől át vagyok hatva teljesen azon szolgálatok jelentőségétől, melyeket a magyarországi felekezetek a magyar közművelődés történetében évszázadok hosszú során át — nagy érdemeket szerezve — teljesí-

tettek volt, másrésről, hogy sohasem tartoztam azok közé — hiszen tudvalevőleg egész pártok vannak, amelyek programjukul tűzték ki ezt — akik a népiskolák államosítását sürgetnék.

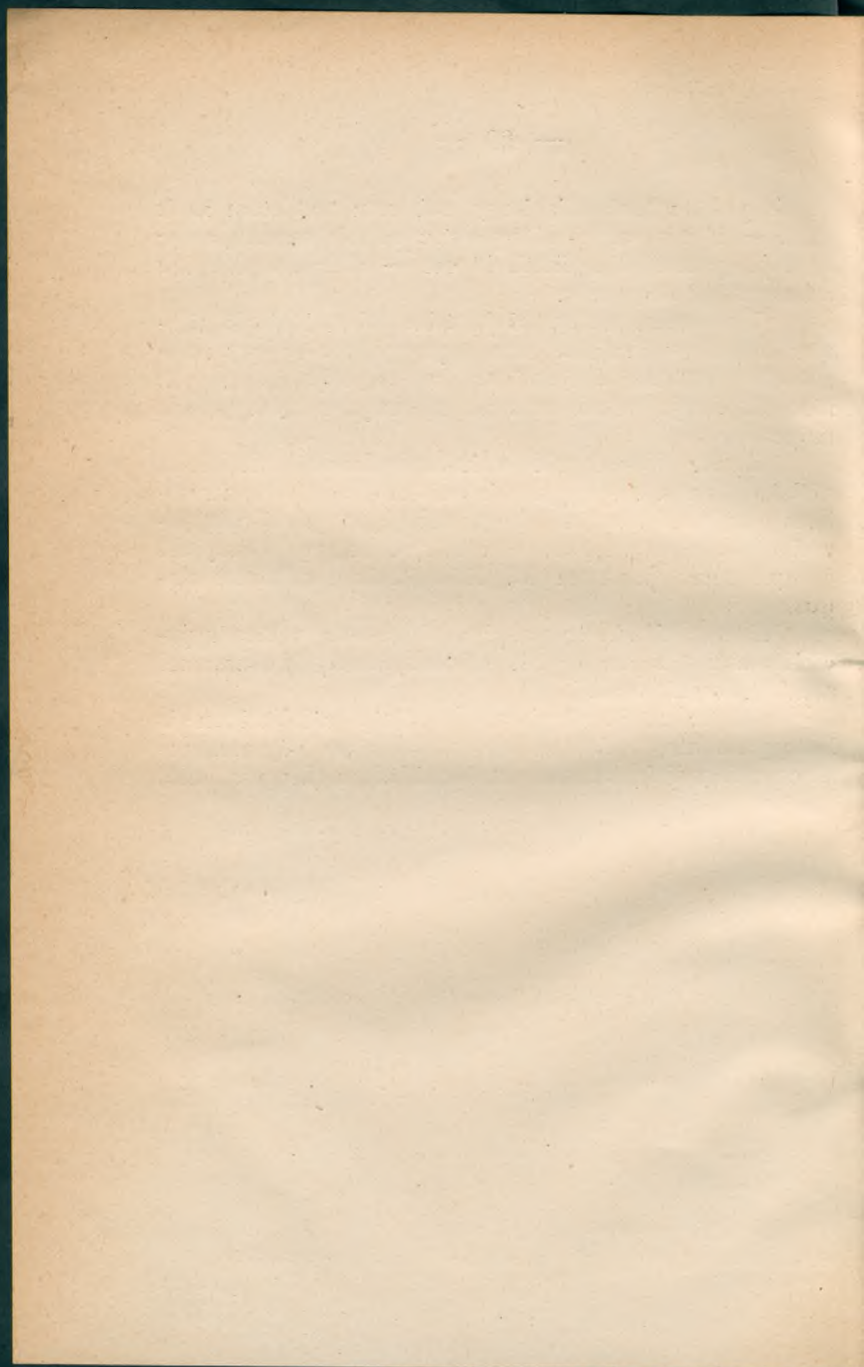
Tehát ezen határozati javaslat elfogadásának tisztán csak egy kodifikatorius anyaggyűjtés és egy revizionális munkálat megindítása volt a célja. A magam részéről a teljes államosításnak ellenzője volnék. (Élénk helyeslés.)

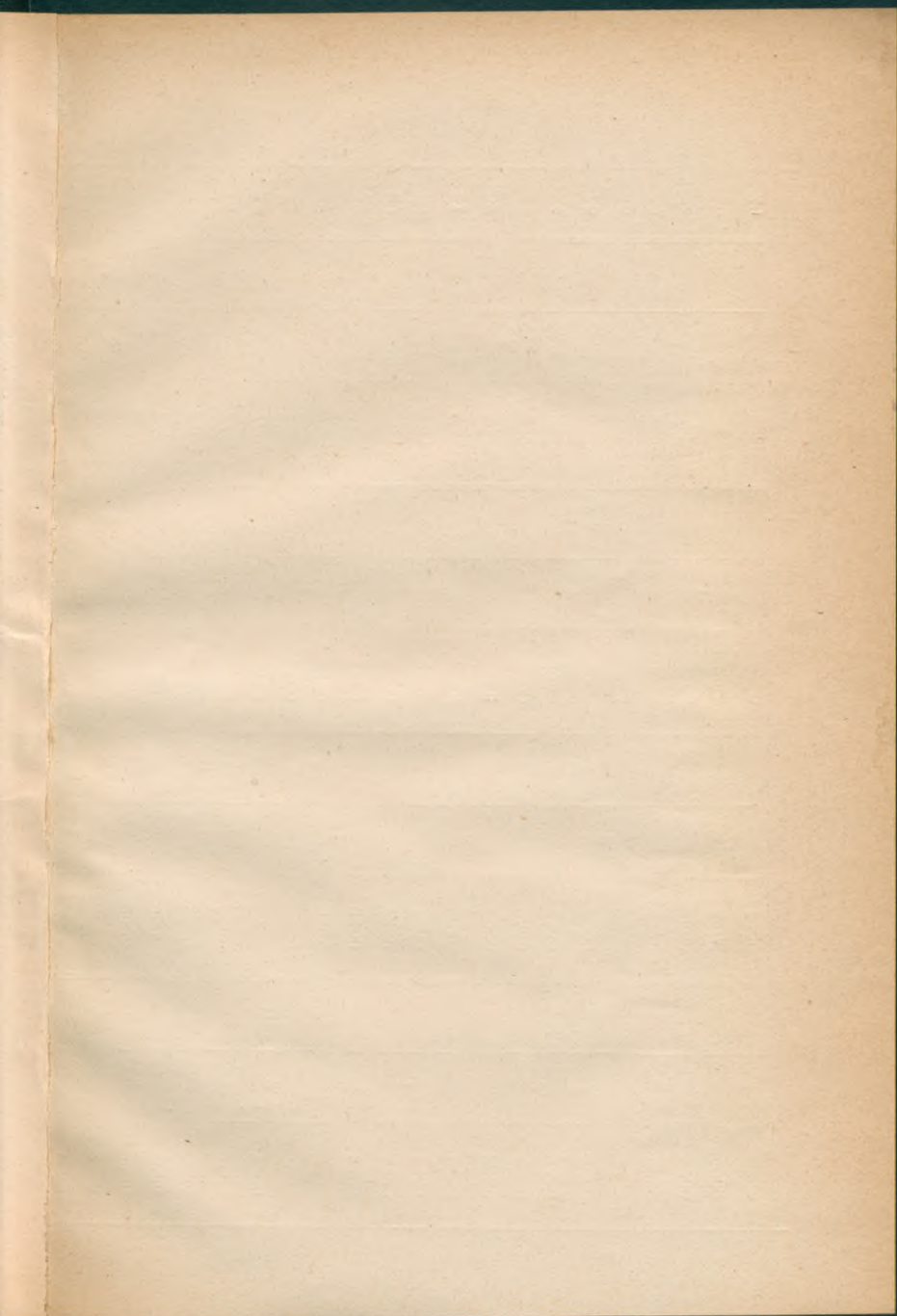
Elnök: Következik a határozathozatal. Kérdem, méltóztatik-e a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni? (Igen!) A törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadottnak jelentem ki. Következik a részletes tárgyalás.

Széchenyi Viktor gr. jegyző (olvassa a törvényjavaslat címét s az 1—34. §§-okat, amelyek észrevétel nélkül elfogadtatnak.)

Elnök: A jörvényjavaslat ekkép részleteiben is letárgyaltatván, felkérem azokat, akik azt végszerkezetben elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.)

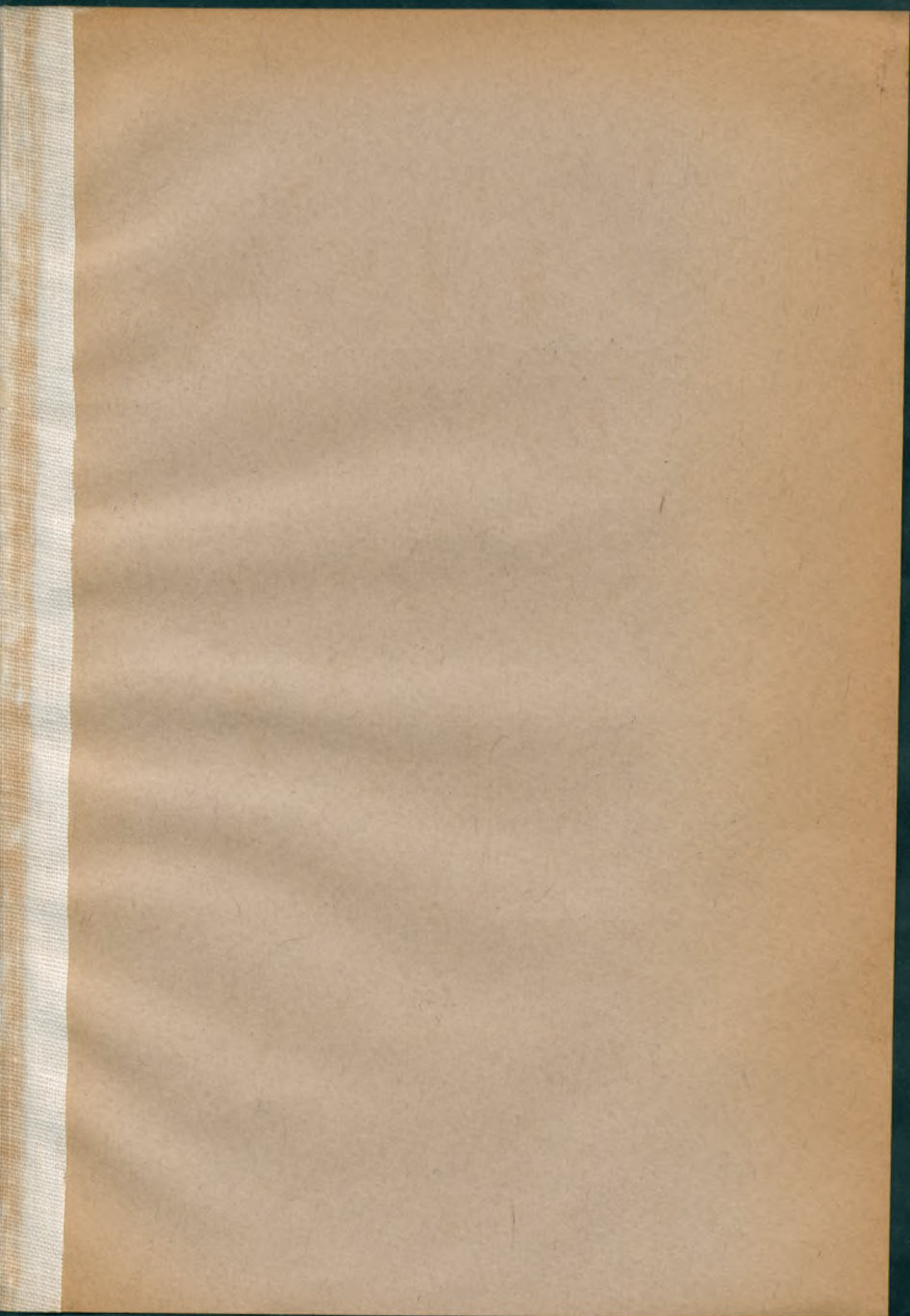

Szolgálati évek szerinti illetmény-táblázat.

Szolgálati év	Állami tanító fizetési			Állami tanítónő fizetési			Községi és felekezeti tanító fizetési			Községi és felekezeti tanítónő fizetési		
	osztálya	fokozata	összege koronák- ban	osztálya	fokozata	összege koronák- ban	osztálya	fokozata	összege koronák- ban	osztálya	fokozata	összege koronák- ban
1	Kézdő fokozat		1200	Kézdő fokozat		1200	Kézdő fokozat		1200	Kézdő fokozat		1200
2			1200			1200			1200			1200
3			1400			1200			1400			1200
4	3.		1400	3.		1400	3.		1400	3.		1400
5			1400			1400			1400			1400
6			1400			1400			1400			1400
7	III.	2.	1600	III.	3.	1400	III.	3.	1400	III.	3.	1400
8			1600			1400			1600			1400
9			1600			1600			1600			1400
10	III.	2.	1600	III.	2.	1600	III.	2.	1600	III.	2.	1600
11			1800			1600			1600			1600
12			1800			1600			1600			1600
13	1.		1800	1.		1600	1.		1600	1.		1600
14			1800			1800			1800			1600
15			2000			1800			1800			1600
16	3.		2000	3.		1800	1.		1800	1.		1800
17			2000			2000			1800			1800
18			2000			2000			2000			1800
19	II.	2.	2200	II.	3.	2000	3.		2000	3.		2000
20			2200			2000			2000			2000
21			2200			2200			2000			2000
22	II.	2.	2200	II.	2.	2200	II.	2.	2200	II.	3.	2000
23			2400			2200			2200			2200
24			2400			2200			2200			2200
25	1.		2400	1.		2400	II.	2.	2200	II.	2.	2200
26			2400			2400			2400			2200
27			2600			2400			2400			2200
28	3.		2600	3.		2400	1.		2400	1.		2400
29			2600			2600			2400			2400
30			2600			2600			2600			2400
31	I.	2.	2900	I.	3.	2600	3.		2600	I.	1.	2400
32			2900			2600			2600			2600
33			2900			2600			2600			2600
34	I.	2.	2900	I.	2.	2900	I.	2.	2900	I.	3.	2600
35			3200			2900			2900			2600
36			3200			2900			2900			2600
37	1.		3200	1.		3200	1.		3200	1.	2.	2900
38			3200			3200			3200			2900
39			3200			3200			3200			2900
40	1.		3200	1.		3200	1.		3200	1.	1.	3200

Szives figyelembe!

Megjelent és a szerzőnél kapható okmányyszerű díjlevelet a vall. közoktatásügyi miniszter 10738/912. sz. a. kelt rendeletével közhasználatra alkalmasnak jelentette ki.

Négy darab ára 1 kor. 20 fill.

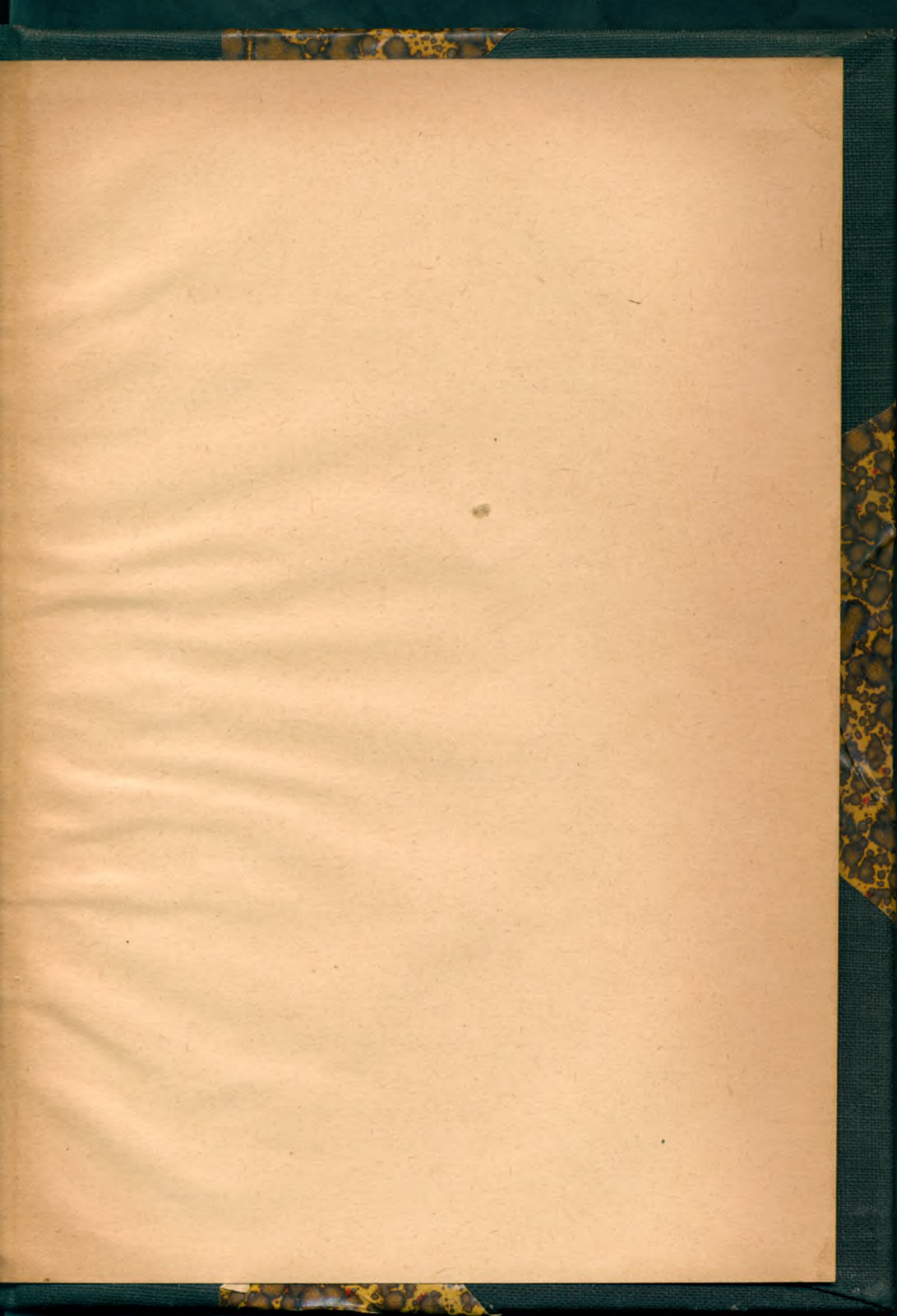
* * *

A szerzőnek munkában álló művei:

Felekezeti iskolák költségvetésének és számadásának elkészítéséhez részletes, mintákkal ellátott útmutató.

Tanítók nyugdíjtörvénye, magyarázatokkal és közel száz döntvénnel.

N.M

Göndör: Tanítók illetményei